

Uvodnik

Jurij Paljk

Naš adventni čas

Minulo nedeljo smo vstopili v adventni čas.

“Z adventnim časom v katoliški Cerkvi začnemo novo cerkveno leto in neposredno pripravo na Božič. Gospodovo rojstvo in prazniki, ki mu sledijo (Sv. trije kralji ali obisk treh modrih, Jezusov krst ter Gospodovo darovanje v templju ali Svečnica), so priložnost za poglobitev vere... Na večja praznovanja se kristjani pripravljamo v posebnih 'pripravljalnih' časih (z adventnim časom na Božič, s postom na Veliko noč). K zunanjim in materialnim pripravam na cerkvene praznike sodi tudi duhovna priprava v osebni molitvi in duhovni poglobitvi, kar lahko vključuje prejem zakramenta sprave, razne odpovedi, post, dobra dela ali miloščino. Latinska beseda adventus pomeni prihod. Poznamo dva Gospodova prihoda. Gospod je prvokrat na svet prišel kot človek, rojen iz Device Marije, njegov drugi prihod pa pričakujemo na sodni dan. Kristjani verujemo v Gospodovo nevidno prihajanje v srca ljudi po delovanju Svetega Duha oziroma v skrivnostno Božjo navzočnost v srcu vsakega človeka, kar lahko razumemo in dojemamo samo v moči vere. Adventni čas ima dvojen značaj: je čas priprave na slovesno praznovanje Gospodovega rojstva, 25. decembra, hkrati pa je to čas, ko nas spominjanje usmerja k pričakovanju drugega Kristusovega prihoda ob koncu časov”, so zapisali o adventnem času na spletni portal slovenske katoliške Cerkve.

Kristjanom mora biti jasno, da je vera brez dejanj prazna, saj nas evangelij uči, naj ne govorimo praznih besed, ampak naj govorijo o nas in naši veri naša dejanja.

Naj bo ta adventni čas čas razmisleka najprej o nas samih, našem življenju, naših dejanjih in našem odnosu do vseh na rob potisnjenih, pa naj gre za bolnike, ostarele, bolne ali pa ljudi, ki so morali zbežati iz svojih dežel in so k nam prišli podobno, kot je morala Marija, Mati Božja, z Jožefom po porodu bežati, Jezusa pa je rodila v hlevu, ker drugega prenočišča Božja družina ni našla. Adventni čas je poln simbolike, ki ne sloni na praznih besedah, ampak temelji na dejanjih! Prav v odnosu do najbolj šibkih, ki so ob nas, se namreč kažejo naša človečnost, dostojna človeška drža, predvsem pa naša vera.

Naj bo torej naš adventni čas poln toplote do drugih, do ostarelih, bolnih, na rob potisnjenih, do pribežnikov, do vseh tistih, ki so potrebni naše pozornosti in pomoči!



Poziv predsednika RS Boruta Pahorja na Trgu Evrope “Imeniten projekt somestja dveh Goric”

Na meji med Italijo in Slovenijo, na skupnem trgu dveh Goric, je slovenski predsednik Borut Pahor 28. novembra kot osrednji govornik in najimenitnejši gost na dogodku “Naša Evropa” izrazil vso svojo podporo dejavnostim Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje, ki je tako tudi uradno začelo izvajati in uresničevati svoje konkretne projekte, ob tem je “na meji, ki je ni”, še enkrat poudaril edinstveno vlogo “somestja dveh Goric” in pa svoje veliko zaupanje v “najmlajše Evropejce”.

/str. 2



foto dd

Novost pri spletnem slovarju Fran Vsako leto bo posodobljen

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU bo odslej slovenski slovarski portal Fran posodabljal vsako leto ob 3. decembru, *Ta veselem dnevu kulture*. Letošnja posodobitev med drugim prinaša prosti dostop do druge izdaje Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) in prirastke treh rastočih slovarjev. Prinaša tudi nov slovar in več dopolnitev portalovih funkcionalnosti, ki izboljšujejo uporabniško izkušnjo, so sporočili z ZRC SAZU. SSKJ, temeljno in doslej najboljše delo slovenskega jezikoslovja, ki ga je večja skupina slovaropiscev sestavljala med letoma 1970 in 1991, so leta 2014 dopolnili z novejšim besedjem in najnovejšimi posodobitvami.

/str. 16

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje



PARRUCCHE
Lanza

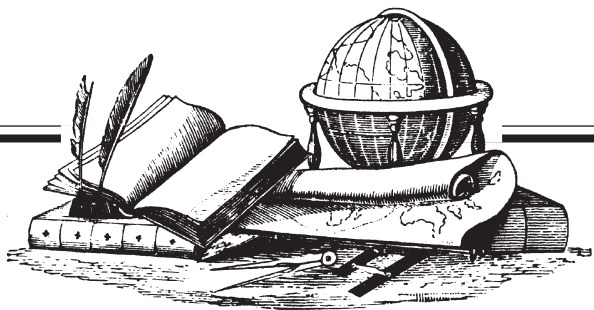
- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

Ob vsakem nakupu
**PROFESIONALNIH SUŠILNIKOV
IN RAVNALNIKOV LAS**
vam bomo v mesecu novembru podarili

BON ZA 10% POPUSTA

**VELJAVEN ZA VSAK NAKUP
V MESECU DECEMBRU**



S 1. STRANI Poziv predsednika RS Boruta Pahorja

„Imeniten projekt somestja dveh Goric“



Predsednik z mladimi na mozaiku sredi skupnega trga (foto dd)

Zbrane pod velikim šotom na Vecchietovem mozaiku je spodbudil k poglobljenemu razmisleku o Evropski uniji in njeni prihodnosti, pa tudi o priložnostih čezmejnega sodelovanja. Ne smemo oklevati pri nobenem koraku za uresničitev velike ideje o somestju dveh Goric, ki vključuje tudi Šempeter in Vrtojbo, je med drugim dejal, saj „ideja o somestju v vsej Evropi - vse od Baltika na severu do Mediterana na jugu - nima ne precedensa ne primerjave“. Do popolne uresničitve te zamisli bo gotovo potrebnega še veliko dela, zato je krajevne oblasti in tudi civilno družbo pozval, naj izkoristijo vsako priložnost za razvoj, poglobitev in uresničitev te vizije. Evropska unija se je znašla na razpotju, je dejal: „Nič ni popolnoma gotovega glede njene prihodnosti. Verjetno pa je, da bo v eni ali drugi formi obstala“. Za Slovenijo in Italijo je ključnega pomena, ali bosta v isti povezavi EU ali ne. Bistvo predsednikovega nastopa je zato bilo poziv vodstvom treh obmejnih občin (Nove Gorice, Gorice in občine Šempeter-Vrtojba), pa tudi deželni oblasti FJK ter državnima oblastema v Rimu in Ljubljani, naj ukrepejo „vse potrebno za pravno podlago dveh Goric, enega mesta oz. somestja“. Javnost na obeh straneh meje je odločno pozval, naj „okrepi intenzivnost razprav o tem imenitnem projektu somestja dveh Goric“. Prepričan je namreč, da je ob vseh nejasnostih glede prihodnosti EU dozorrel čas, „da se poleg formalnih oblasti oblikuje tudi civilna iniciativa Slovencev, Italijanov in Furlanov, ki živijo v teh treh občinah in širše in podpirajo zamisel, ki je brez primere v sedanji Evropi in v njeni zgodovini“. Tako razpravljanje in načrtovanje somestja dveh Goric bi „uradni Bruselj... tudi finančno izdatno podprl“. Kot Goričan, Primožec, Slovenec in ne nazadnje kot predsednik republike je želel ob tej priložnosti pozvati vse pristojne na obeh straneh meje, da storijo vse, kar je v njihovi moči, „da premaknemo stvari glede te iniciative s sedanje mlačne točke“. Nujno je, „da se zganemo

in da ne čakamo, da se trudimo videti in oblikovati vizijo in da nam ni odveč v tej perspektivi storiti praktične in pragmatične korake“. Pahor se je ob koncu svojega nastopa spomnil nepozabnega slavlja na istem trgu opolnoči 30. aprila 2004, ko je kot predsednik slovenskega parlamenta imel ob vstopu Slovenije v EU kratek, a pomenljiv govor. Tedaj se je obrnil na otroke, ki naj imajo v združenji Evropi vse pogoje, da lahko razvijejo svoje talente. Pozval jih je, naj zrastejo v svobodne

državi njeni članici, še veliko je treba narediti, da se ta skupnost dodatno razvije: „K temu vsi stremimo“. Predsednik združenja EZTS GO Roberto Golob je dejal, da je bil ta dan pomemben zato, ker po dolgem in napornem obdobju pogajanj, ustvarjanja in krepitve ekipe uradno začnajo z izvajanjem del. „Imamo denar, imamo institucionalni okvir, imamo profesionalno ekipo“. Na koncu je Golob javno pozval Pahorja, naj pomaga doseči pri slovenski vladi aktivacijo pridružitvenega sporazuma med



Matej Arčon



Rodolfo Ziberna



Milan Turk

osebnosti, naj spoštujejo druge in drugačnost, naj se počutijo enakovredne. „Negujte svoje različne narodne korenine, zalivajte dišeč, skupen evropski cvet“, „svet novega upanja“. Dogodek „na stičišču Goric“ ob zagonu dveh čezmejnih pilotnih projektov (Čezmejni naravni park Isonzo-Soča in Vzpostavitev čezmejne mreže zdravstvenih storitev), ki so ju predstavili v popoldanskem delu prireditve, je zjutraj uvedel župan Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon; izrazil je posebno zadovoljstvo z možnostjo izpeljave teh projektov in snovanja novih v duhu tega, kar ponuja Evropa prijateljstva in sodelovanja. „Skupni prostor je vedno bolj povezan in hkrati zgled Evropski uniji“. Goriški župan Rodolfo Ziberna je povedal, da so na naši meji pred leti živele „sovražne si skupnosti“. „čezmejna kohezija“ se gradi z majhnimi koraki in resnično lahko postanemo oporna točka za vso Evropo, saj je naše EZTS po evropske komisije najboljše na vseh celini. Župan Občine Šempeter-Vrtojba Milan Turk je dodal, da si vsi želimo priti do cilja, da bi se Goričani iz Gorice počutili doma v Novi Gorici ter tudi Novogoričani in Šempetrci v Gorici. Evropska skupnost je koristna, koristno je, da sta obe

Slovenijo in EU, da bodo v tem prostoru lahko ustanovili pristoječinsko cono za napredne tehnologije, s katerimi bi goriškemu znanju omogočili lažjo pot v globalni svet. V projekt EZTS in konkretno čezmejno sodelovanje trdno verjame tudi odbornica dežele FJK Sara Vito, ki je prebršana, da se ta edinstvena izkušnja lahko še nadgradi. Med drugimi visokimi gosti so bili tudi goriški prefekt Massimo Marchesiello, podpredsednik Državnega zbora Matjaž Nemec, gen. konzul RS v Trstu Vojko Volk, konzulka Tanja Mlajč, gen. konzulka Italije v Kopru Iva Palmieri, italijanski veleposlanik v Ljubljani Paolo Trichilo. Prisotni so bili tudi predstavniki mladih: študentje s fakultete za diplomatske vede tržaške univerze in gimnazije v Novi Gorici so po uradnih govorih in po krajši razpravi o prihodnosti čezmejnega sodelovanja v EU, ki so jo obogatili izvedenci iz različnih držav, postavili navzočim in predsedniku nekaj premišljenih vprašanj. Tik pred odhodom je Borut Pahor v ožjem krogu v veži železniške postaje obiskal še Kulturno informacijsko točko, o poslanstvu katere mu je spregovorila ravnateljica novogoriškega Kulturnega doma Pavla Jarc.

DD

Opčine Zadružna kreditna banka

Nagradili so najboljše maturante in diplomante

Naša edina slovenska banka v Italiji, Zadružna kreditna banka, je v petek, 1. decembra 2017, na svojem sedežu na Opčinah podelila štipendije našim dijakom in študentom, ki so se v minulemu letu izkazali in so prejeli na maturi in univerzitetnih diplomah dveh stopenj odlične ocene.

Ob podelitvi štipendij so prireditelji pripravili tudi predavanje Mateje Milost o tem, kako se lahko najbolje predstavimo delodajalcu, ko iščemo zaposlitev, ki je bilo še posebej koristno za mlade univerzitetne diplomante pred novimi življenjskimi izzivi. Predavanju, ki so ga nagrajenci s prijatelji z zanimanjem spremljali, je sledil t. i. #AperiBanking

z Dj RedHead in s prigrizkom Restavracije Valeria.

ŠTIPENDIJE ZA LETO 2017

- **diploma višje srednje šole**
Katerina Cufar, Saša Ferfolja, Petra Racman, Boris Radovič, Neža Petaros, Sanja Vogric,

Erika Labiani, Gaja Zuzic, Matteo Corsi, Ilenja Sedmach, Mojca Petaros, Dafne Vecchiet

- **univerzitetna diploma 1. stopnje**

Aleš Lavrenčič, Karen Klobas, Tina Paljk, Majla Košuta, Brigita Gergolet, Igor Valič, Miha Pečar

- **univerzitetna diploma**

Anna Carere, Ivana Milič, Mateja Počkaj, Nada Sossi, Erika Ferluga, Ivana Paljk, Lea Ušaj



Delavci migranti so lani v domovine nakazali več kot 42 milijard evrov

Delavci migranti, ki delajo v državah EU, so lani v svoje domovine znotraj in zunaj EU nakazali 42,48 milijarde evrov. Tujci, ki so lani delali v Sloveniji, so v svoje domovine nakazali 48 milijonov evrov, od tega 41 milijonov v države zunaj EU. Slovenija je zabeležila tudi največji delež odhodkov v države zunaj EU. V države zunaj EU so delavci migranti lani nakazali 30,32 milijarde evrov, kar je milijardo evrov manj kot leta 2015, kažejo podatki evropskega statističnega urada Eurostat. Med državami, za katere je imel Eurostat podatke, so delavci migranti lani največ denarja v domovine nakazali iz Francije, in sicer deset milijard evrov, od tega 69 odstotkov v države izven unije. Sledijo Velika Britanija (7,1 milijarde evrov), Španija (6,8 milijarde evrov) in Italija (6,2 milijarde evrov). Največje preseške v nakazilih

so zabeležile Poljska in Portugalska (obe 2,8 milijarde evrov) ter Romunija (2,2 milijarde evrov), največje primanjkljaje pa Francija (9,4 milijarde evrov), Velika Britanija (4,6 milijarde evrov) in Nemčija (4,2 milijarde evrov). Slovenci, ki delajo v tujini, so v domovino lani nakazali 53 milijonov evrov, od tega 28 milijonov evrov iz držav zunaj EU. Največji delež prihodkov iz ostalih držav EU med celotnimi prihodki so zabeležile Slovaška (99 odstotkov) ter Luksemburg in Madžarska (obe 94 odstotkov), največji delež prihodkov iz držav zunaj EU pa Francija (74 odstotkov), Italija (66 odstotkov) in Belgija (63 odstotkov). Največji delež odhodkov v države EU so zabeležile Slovaška (97 odstotkov), Luksemburg (92 odstotkov) in Irska (79 odstotkov), največji delež odhodkov v države zunaj EU pa Slovenija (86 odstotkov), Nizozemska (83 odstotkov) in Portugalska (81 odstotkov).

Povejmo na glas

Vredni smo zajamčenega zastopstva

Priprave na deželne in parlamentarne volitve že potekajo in predstavniki naše narodne skupnosti se po najboljših močeh trudijo, da bi bila le-ta na obeh navedenih ravneh zares dobro zastopana. Da bi torej imeli svoje zastopnike na Deželi in v Rimu. In najvišja oblika upoštevanja te ali one manjšinske skupnosti je brez dvoma zajamčeno zastopstvo, ko volilni zakon že vnaprej zagotavlja manjšinam sedež ali sedeže. Obstajajo pa tudi druge oblike dobre volje večinskega naroda, namreč takšno ali drugačno olajšano zastopstvo, ki ni zajamčeno, vendar s posebnimi dodatnimi ukrepi bolj ali manj zvišuje možnost izvolitve manjšinskih predstavnikov. Živimo v času nove Evrope, v času in prostoru, ki ne želi le odpraviti pojave večjih in tudi manjših napetosti med narodi in državami, ampak namenja veliko in vse večjo pozornost življenju narodnostnih in vsakršnih manjšin - s ciljem ustvariti boljše pogoje za njihovo enakovrednost in primeren lasten razvoj. Vse to v luči zavesti, da je za manjšinske skupnosti življenje neprimerno težje kot za večinske narode, saj so istočasno dejaven del večinskega naroda in istočasno vpete v prizadevanja za krepitev in rast svoje posebnosti. Preprosto rečeno: narodnim manjšinam je treba pomagati, velja jih primerno zaščititi in jim omogočiti kar najbolj ugodne razmere in prihodnost. In če je zajamčeno zastopstvo najvišja oblika pomoči in razumevanja v volilnem smislu, zakaj ga ne bi potemtakem udeležili? Zakaj ne bi

dali manjšinam kar največ možnosti in pravic? Kdo bi pri tem kaj izgubil, se vprašamo, in kdo se nemara boji, da bi bil zaradi tega prikrajsan? Ne nazadnje manjšine dajejo večinskemu narodu priložnost, da vse bolj in, zakaj ne, kar najbolj uveljavljajo vsesplošno enakopravnost. Uveljavljajo enakopravnost s kar največjim vključevanjem vseh in naklonjeno umestitvijo tistih, ki se v njihovi državni pristojnosti nahajajo. Na ta način udeležajo načelo in razmah svobode, svobode za vse. In ta svoboda se rojeva iz občutenega razumevanja vse različnosti, ko je nenadoma dovolj družbenega prostora in ni potrebno nikogar izključevati ali mu ne dopustiti vstopa v središče skupnega življenja. V smeri tovrstne in vse večje svobode za vse, v smeri vse večje enakovrednosti vseh moramo vsi sprožiti svoje napore, sicer se bomo obrnili nazaj, v čase večvrednosti in manjvrednosti ter nepotrebne strahove, kar se je nedavno zgodilo v Španiji. Vizija našega zajamčenega zastopstva je zato umestna in globlje koristna, zajamčeno zastopstvo manjšin naj postane prihodnost celotne Evrope in - upati je - tudi sveta. Seveda so ob tem več kot hvalevredna prizadevanja tukajšnjega vladajočega dela večinskega naroda za naše kar najugodnejše olajšano zastopstvo, smer je tista prava in jo velja v teh mesecih utrditi, kolikor se le da. Ob vsem tem pa ne sme biti vizija zajamčenega zastopstva niti za en sam trenutek pozabljena.

Janez Povše

Pogovor / Misijonarka Marija Sreš

“Z veseljem sem živela svoje poslanstvo v Indiji”

O sestrí Mariji Sreš sem prvič slišala pred več kot 20 leti. Brala sem njene članke v Misijonskih obzorjih in potem tudi vse knjige, ki jih je napisala. Zdela se mi je zanimiva, ker je bila oblečena v sari, živela je med ljudmi, bila je samozavestna in njene ideje so bile napredne. V njenem pisanju, ki je bilo preprosto, jasno, natančno in razumljivo, sem zasluhtila občutljivo in umetniško dušo z velikim darom opazovanja, sočutja in ljubezni do ljudi, obenem pa so me prevzeli njena široka razgledanost, pogum, iskrenost in kritičnost. Od nekdanj sem si želela, da bi spoznala to misijonarko. Želja se mi je uresničila, ko se je Marija Sreš zaradi političnih razmer, ki niso več dovoljevale tujim misijonarjem dela v Indiji, vrnila domov. Po internetu sem poiskala njen naslov in stopila v stik z njo ... Začeli sva si dopisovati, potem pa sva se tudi osebno spoznali.

Marija Sreš se je rodila leta 1943 v Bratonic v Prekmurju. Po končani višji ekonomski šoli v Mariboru je odšla v Španijo, kjer se je pridružila Misijonarkam Kristusa Jezusa. Leta 1971 je odšla v Indijo, kjer je leta 1976 v Ahmedabadu diplomirala iz gudžeratskega jezika in književnosti. Veliko let je preživela med plemení staroselcev, ki imajo v indijskem kastnem sistemu najnižji položaj. Svoje moči in ljubezen je posvečala predvsem ženskam, ki so bile v patriarhalni družbi zaničevane in zapostavljene: učila jih je pisati in brati, trudila se je, da bi s prodajo ročnih izdelkov postale ekonomsko neodvisne od mož, da bi postale samozavestne in se zavedale svojega dostojanstva. Na pobudo staroselk je začela tudi pisati.

Za svoje zgodbe, ki govorijo o življenju žensk med gorskim plemenom Garasija, *Tam, kjer kesude cveto*, je leta 1994 prejela drugo nagrado Gudžeratske književne akademije v kategoriji kratkih zgodb. To je bilo prvič v zgodovini države Gudžerat, da je bila literarna nagrada podeljena krščanski tujki. Ta knjiga je prevedena v angleščino, španščino, slovenščino in marathi. Leta 1996 je Marija izdala drugo knjigo v gudžeratsčini z naslovom *Kavita Sathe Samvad* (Pogovori s Kavito). Za to knjigo, v kateri so zbrani zapisi razgovorov med dvema ženskama o ljubezni, življenju in odnosih, je avtorica leta 1998 dobila drugo nagrado Gudžeratske književne akademije Gudžerat Sahitya Parishad v Ahmedabadu. Knjiga je izšla tudi v slovenščini z naslovom *Ženska ženski. Doma sem, kjer je moje srce* je njena tretja knjiga. V njej nadaljuje življenjske pripovedi o staroselkah, s katerimi je živela in jim dala svoje srce. Najprej je *bila ženska* pa je knjiga pravljic, ki jih je Marija Sreš zasnovala na podlagi ljudskega pripovednega izročila med staroselci. Za to knjigo je prejela literarno nagrado obeh umetniških ustanov, tako državne Gudžeratske akademije literature in umetnosti Gudžerati Sahitya Akademi kot zasebne Gudžeratske književne akademije. Njena zadnja knjiga, izdana v slovenskem jeziku, nosi naslov *Pod krošnjo stare jablane*,

v njej pa so zapisane zgodbe žensk z vzhoda in zahoda, kakor jih vidi in razume pisateljica, v katere srcu je prostora za vse. Ker tu ni našla založbe, ki bi v slovenščino prevedla in natisnila njene *Spomine* (Marija Sreš namreč piše v angleščini), so le ti letos izšli v Indiji pod naslovom *Reminiscences*.

Sestra Marija, bi nam lahko povedali kaj o vašem otroštvu. Rojeni ste v Bratonic, v kmečki družini z več otroki. V družini ste prejeli ljubezen, varnost, vero in krščanske vrednote.

Res je, da smo se doma učili in živeli po krščanskih vrednotah. Bilo nas je šest otrok, dve sestri in štirje bratje. Vsi smo radi pomagali na kmetiji, ki nas je preživljala, se radi igrali, brali knjige ter se obenem v šoli pridno učili. Tudi med seboj smo se dobro razumeli, a tudi spontano sprli in spravili. Oče in mama sta nam dala vse, kar sta mogla, in ker smo vsi želeli iti naprej v šole, sta nas tudi izsolala. Trije imamo univerzitetno izobrazbo, trije pa srednjo šolo. Moji spomini na otroštvo so torej topli.

Bilo mi je zelo všeč, kako ste v Spominih, vaši zadnji trilogiji, ki je izšla v Indiji, opisali vsakega družinskega člana posebej in se mu tudi zahvalili. Zelo se me je dotaknilo, kako se je eden od vaših bratov žrtvoval za to, da ste ostali otroci lahko šli v šole in doštudirali.

Ja, bilo je tako, da smo bili med seboj zelo povezani in si pomagali. Kot vidim, je Bog temu bratu stotero povrnil in tudi mi ostali smo mu hvaležni. Tudi danes ima on najtesnejše stike z vsemi nami, in ker ima rad zemljo, jo obdeluje. Ima majhen košček zemlje in vsako leto vse nas obdari – skupaj s vsakimjo seveda – s krompirjem, bučnim oljem in vinom. Je zelo razgledan in duhovno bogat, čeprav ima samo srednjo tehnično šolo.

Bili ste občutljiv otrok in nadvse radi ste imeli naravo. Prekmurska pokrajina vam je zlezla pod kožo in to naravno dediščino ste nesli s seboj v Indijo. Spominjali ste se polj, ptic, kmečkih opravil.

Ja, ostala sem otrok narave, tudi v Indiji. Zato sem uživala v hribovitih deželi staroselcev in eno izmed njihovih dreves – kesudo – vzela za svoj simbol. Ko sem leto ali dve živela pri kmečki družini, sem z njimi tudi delala na njihovih poljih. Razumela sem 'govorico' njihove povezanosti z naravo in njihovo delo, ki sem ga cenila, saj je bilo na gričevnati ilovnati zemlji trdo in težko. To večini ni bilo všeč, ker so bili vzgojeni s kastnimi predsojdi, češ da je fizično delo 'umazano, nespodobno', ker ga opravlja najnižji sloj. A kmetje so bili navdušeni, da sem se spoznala tudi na kmečka dela in jim pomagala tudi z nasveti. Pa tudi Angleži so jim pustili pečat – kompleks 'barve kože', češ da je

bela koža lepša, boljša, večvredna. In jaz sem bila bele kože, zato si naj ne bi umazala rok. No, večkrat pa sem tudi zaznala, a ne od staroselcev, občutek sovraštva do belih Angležev, ki so Indijo totalno izkoristili. Anglikansko in katoliško vero kot tudi belo barvo, vse so metali v isti koš. Tak odnos se je večkrat izkazal



kot ovira pri mojem delu in pisanju.

Biti veren je bilo v povojnih časih v Jugoslaviji v nasprotju z ateističnim socializmom. Kako ste doživljali ta nasprotja?

Naprej kot otrok v šoli. Na primer, v prvem razredu je oče predlagal, da otroci ostanemo za Božič, ki je to leto postal delovni dan, doma, ker je to 'naš družinski praznik'. Tako smo naredili, ga praznovali skupaj doma, a naslednji dan bili – tudi vsi ostali učenci, ki niso prišli v šolo na Božič – osramočeni in kaznovani! Od takrat naprej sem vedela, da živim v dveh različnih svetovih: dom in cerkev ter ateistična javnost – kjer študiraš, delaš, aktivno živiš. Torej je ločitev Cerkve od države – po sovjetskem vzoru – potisnila vernega človeka v družbeno podrejeni položaj. Še vedno sem mnenja, da ta 'dvojna merila' niso vzgojna. Zakaj? Ker so nepravilna in ustvarjajo v otroku občutek manjvrednosti. Hvala Bogu, da sem pozneje šla v tujino in videla svet takšen, kot je – večji in pluralističen. A Bogu sem hvaležna tudi za to mladostno izkustvo: pomagala so mi razumeti enake občutke manjvrednosti staroselcev v kastni indijski družbi. Po toliko letih zdaj vidim, da nevarna elita še vedno nadvlada verne državljane in so ti v družbi obravnavani kot drugorazredni.

Opisujete pa tudi tradicionalno krščansko okolje, v katerem si je vsaka mama želela imeti vsaj enega sina duhovnika. Tudi vaši mami ni bilo lahko, ko se je njen sin odpovedal duhovniškemu stanu in se poročil.

To pa je nepravda miselnost, ki nam jo je dala Cerkev. Brat je bil šel v srednji šoli, ko se je iz mamega semenišča vrnil domov. Oh, kako nekrščanski so bili župljani,

ki so ta korak najstnika kruto obsodili kot 'biti nevreden' božje ljubezni, in si zelo razvezali hudobne privoščljive jezike. Tudi mene so nekatera dekleta z besedo poniževala, tista, ki so redno hodila k maši. Mislim, da je danes ta miselnost preživeta, hvala Bogu.

Po negotovem obdobju v času študija, ko ste dvomili o krščanstvu, ste doživeli trdno prepričanje, da Bog je in da tudi vas vabi v svoj vinograd. S prijateljicami ste odšli v Španijo k sestram Jezusa Kristusa. Kako ste izvedeli za ta red in kaj vas je tam pritegnilo?

Najprej me je pritegnilo ime te misijonske družbe, 'Misioneras

Milan, se ustavile tudi v Lurdu ... Uživale smo ob zavesti, da je to potovanje po južni Evropi morda naša zadnja možnost uživati vsakovrstne lepote sveta. In dale smo si duška. Ko smo prispele v Javier, kjer so misijonarki prebivale, nas niso pričakovale. Kot smo izvedele pozneje, je tedanja predstojnica španske province prosila ustanoviteljico družbe, da nam v pismu sporoči, naj ne hodimo, ker bo pretežko za obestrani. A ustanoviteljica Camino pisma ni oddala na pošto, ker si je mislila, 'le kdo smo me, da Bogu zapiramo pot. Pa naj pridejo, če tako želi'. A predstojnici tega ni povedala ...

Bili ste radovedni, odprti, vedoželjni, z veseljem ste spoznali svet, nove kraje in nove ljudi, se učili jezika.

Tudi Španija je bila zanimiva dežela, pravo nasprotje tistega reka, ki pravi o njej 'kot španska vas'. Kulturno in umetnostno je neizmerno bogata in to odkritje nas je globoko prevzelo. Španci so po značaju prijazni in veseli, zelo glasni so in tudi spontani, včasih skoraj agresivni. Jezika smo se hitro naučile in posebej zaradi naše izgovarjave so nas Španci občudovali.

Bila sem presenečena nad množico verskih knjig in izdaj Svetega pisma. V Sloveniji smo tedaj imeli le eno izdajo Biblije in bila je prava dragocenost, če si imel en izvod. Opazili smo pa tudi, da so se po 2. vatikanskem koncilu španske cerkve izpraznile. Takrat je Španiji vladal Franco in katolištvo je bila državna vera, obvezna za vse. Ker tedaj Španija in Jugoslavija nista imeli diplomatskih odnosov, so nas tri uvrstili med politične pribežnike. To je bilo zelo neprijetno, saj je ranilo našo narodno zavest, a drugače ne bi mogle ostati tam in se pripraviti na misijonsko delo.

Zaznamovala vas je tudi izkušnja bivanja v Ameriki. Dotaknila se me je vaša velika želja po samostojnosti in ekonomski neodvisnosti. V Ameriki ste opravljali različna dela, da bi si zaslužili svoj kruh.

Željo po samostojnosti in ekonomski neodvisnosti sem imela že vse od svojega otroštva, to mi je dala Jugoslavija. Po 2. vatikanskem koncilu so samostani odprli vrata, mnogi so odšli, tisti, ki so ostali, pa so lahko zaživeli kot normalni ljudje brez privilegijev. Me smo si z delom svojih rok služile vsakdanji kruh. Nismo imele nobene redovniške obleke, bile smo normalno oblečene kot ljudje okrog nas. To je bil nov način funkcioniranja družbe. Pred 2. vatikanskim koncilom je redovništvo pomenilo tudi privilegij in zaščitenost pred svetom. Niso živeli od dela svojih rok, pač pa od darov. Živeti v svetu in ne kot svet pomeni, da smo izpostavljeni kot vsi ostali ljudje, a ohranjamo svojo notranjo duhovnost! To je bil takrat pravzaprav veliki izziv za posvečene ljudi.

V Ameriki je bilo življenje drugačno, drugačne so tudi ameriške navade, način razmišljanja ...

Ja, zdelo se je bolj svobodno kot v Evropi, a obenem manj varno. Ko sem se nekoč po peti uri zvečer vračala domov in se je že začelo mračiti, je vozniška avtobusa tako skrbelo zame, da me je pripeljal pred hišna vrata in počakal, dokler jih sestra ni odprla in me sprejela. Zgodilo se je tudi, da je nekoč opolnoči nekdo divje udarjal na vrata, in ko smo poklicale policijo, so vprašali le: 'Koliko jih je ubitih? Če nobena, potem ne pridemo pomagat...'

Res, svet, zelo drugačen od Evrope. Tam sem se učila angleščine, saj sem nameravala na Japonsko.

Želeli ste v misijone na Japonsko, poslani pa ste bili v Indijo.

Kot sem že omenila, smo članice družbe imele mnogo svobode in bile spoštovane. Med nami je vladala neke vrste enakopravnost, a ne popolna. Ko so me vprašale, kam bi rada šla, sem sama izbrala Japonsko. A ko sem bila v ZDA, me je glavna predstojnica prosila, naj grem v Indijo, kjer že od osamosvojitve niso sprejemali tujih misijonarjev. Izvedela je namreč, da bi zato, ker sem bila Jugoslovanka, Tito pa v 'Gibanju neuvrčenih', morda lahko dobila misijonsko vizo za Indijo. In seveda sem sprejela ponudbo, kar mi je prineslo edinstveno izkušnjo bivanja v Indiji. Zato pravim: Bog kaže pot. Seveda je vizija mojega delovanja v Indiji bila žensko dostojanstvo, ki ga Bog podari vsakemu človeku.

Neznano okolje, drugačna pokrajina in podnebje, čisto druga kultura, navade, verstva in jeziki. Rekli ste si, da boste zdržali eno leto in potem videli, kako naprej. A Indija vam je vzela srce. Začutili ste, da je tam vaš dom.

Res je, na začetku mi je tropska vročina povzročala težave. Recimo, ko sem prišla v staroselsko vasico Lusadijo, sem tako kot sosede začela spati zunaj, pod mrežo proti komarjem. V postelji sem bila vsa prepotena in pihal je veter, ki mi je metal pesek v premočene lase. Lusadija je namreč blizu velike puščave Khar. Celo telo me je srbelo in zato sem neke noči Bogu rekla: 'Ostanem, a le za eno leto'. Potem pa sem ostala kar 40 let, dokler nisem bila izgnana. Navadam sem se prilagodila, a ne tistim, ki žensko podcenjujejo. Na primer nekoč sem z duhovnikom šla obiskat neko družino. Kot po navadi so njemu ponudili leseno posteljo, na katero se je usedel. Meni pa nič, češ naj se kot ženska usedem na tla. Jaz pa sem pogledala naokrog po verandah, se odločila in se usedla poleg župnika na posteljo. To so mi najprej zamerili, po desetih letih pa so priznali, da sem prav ravnala. Zakaj naj bi bila jaz manj vredna kot duhovnik? Ker sem ženska? Torej je treba tudi kulturo in navade poznati in oceniti, če so v prid človeku ali proti njegovemu dostojanstvu. Vedno moraš biti buden in paziti na svoje dostojanstvo!

Zelo me je prevzelo, da ste vedno razmišljali drugače. Tako ste prosili za dovoljenje, da smete živeti izven samostanskih zidov in deliti življenje s preprostimi ljudmi. Živeli ste v koči skupaj z neko družino, spoznavali njihov način življenja, delali z njimi. Le tako ste lahko začutili, kaj potrebujejo.

Kot sem že omenila, je čas po 2. vatikanskem koncilu prinesel mnogo svobode in smo lahko poskušali drug, nov način misijonarjenja, boljši evanجيلskega. Živela sem z njimi v revščini in pomanjkanju in se naučila, da je življenje največji božji dar, za katerega je treba biti Bogu hvaležen. Torej se misijonarji tudi mnogo naučimo od ljudi in se moramo tudi odvaditi marišesa evropskega. Tako smo skupaj izboljševali življenjske okoliščine. Naš cilj je bil poskrbeti vsaj za osnovne potrebe, kot so streha nad glavo, obleka, hrana, izobrazba.

/str. 14
Špela Pahor

Novo pri Celjski Mohorjevi

Roman Marie L. Videc Iz Slovenije, z upanjem

Pri Celjski Mohorjevi družbi je izšel roman nizozemske parlamentarke slovenskih korenin Marie L. Videc z naslovom *Iz Slovenije, z upanjem*. Avtorico so pri pisanju navdihovale zgodbe njenih prednikov, ki so se v prvih desetletjih 20. stoletja preko nemškega Porurja naselili v nizozemsko pokrajino Limburg. Izšli sta tudi dve knjigi Anselma Grüna.

pisal. V njem je izvedela, kako je oče, ki se je v 20. letih minulega stoletja v Porurju rodil slovenskim staršem, kot mlad fant iz Porurja prišel na Nizozemsko. Na Nizozemskem je družina morala začeti znova. Za svoje slovenske korenine se je, kot je poudarila, zanimala od nekdaj, in ko je proučevala slovensko izseljenstvo, je bila začudena nad velikim številom tistih, ki so se izselili. Ob

Cleveland v ameriški zvezni državi Ohio. Kot je poudarila urednica Tadeja Petrovčič Jerina, je knjiga slavospev vrednotam in izročilu ter prinaša pozitiven pogled na vrednoto vere in jezika. Za slovenski prevod knjige, ki je dvojezična - z druge strani se bere besedilo v angleščini -, je poskrbel Niki Neubauer. Angleškemu besedilu je ob koncu dodan fonetičen zapis slovenskih imen.

Leta 1947 rojena Maria L. Videc je univerzitetna profesorica, predavala je javno upravo na univerzah v Leidnu in Nijmegenu. Od leta 1999 je bila kot predstavnica krščansko-demokratske stranke dvanajst let članica zgornjega doma nizozemskega parlamenta ter članica in predsednica nizozemske parlamentarne delegacije v parlamentarni skupščini Sveta Evrope, kjer je delovala v odboru za pravne zadeve in človekove pravice. Izšli sta tudi knjigi patra Anselma Grüna - *Tvoja luč nam podarja upanje*, v kateri pater bralca skozi 24 razmišljanj popelje v adventni čas, in *Sreče polno leto*, ki prinaša po dve navdihujoči razmišljanji za vsak dan v letu. Obe je prevedla Alenka Novak. Najmlajšim pa sta namenjeni slikanici *Jožefov božič*, v kateri sta moči združili avtorica Geraldine Guadagano in ilustratorica Maria Cristina Lo Cascio, ter *Moja mala božična zgodba*, ki jo podpisujeta Christina Goodings in ilustratorica Claudine Gevry. Obe je prevedla in uredila Tadeja Petrovčič Jerina.



Kot je na predstavitvi knjige povedala Maria L. Videc, so starši glavna oporna točka v kulturni zgodovini, katere del je človek. "Njihove vrednote nosimo s seboj vse življenje, in to je največji pečat, ki ga človeku dajo starši", je poudarila. Vpliv, ki so ga starši, predvsem oče, imeli nanjo, je bil zaznamovan s katoliško vero. Kot je še povedala, so po očetovi smrti našli njegov dnevnik, za katerega niso vedeli, da ga je

proučevanju slovenske književnosti je tudi ugotovila, da je veliko napisanega o izseljevanju po drugi svetovni vojni, razmeroma malo pa o izseljevanju pred prvo svetovno vojno in po njej. In vse to jo je navdihnilo, da je začela pisati o slovenskem izseljenstvu. Ker pa gre za romani, se za razliko od njenih prednikov liki v knjigi po grozodejstvih prve svetovne vojne izselijo preko Porurja v

Cerkveni in družbeni antislovlar (42)

O kot OPIJ

Ko govorimo o opiju, govorimo o Aziji, še posebej pa o Afganistanu, kjer je še pred nedavnim potekal boj proti talibanom, ki pa ni bil kdove kako uspešen. Afganistanske vojaške sile, skupaj s pomočjo tistih nekaj vojakov ZDA in Nato pakta, ki so še ostali, namreč nimajo več nadzora nad približno polovico državnega ozemlja, kar se je zgodilo v zadnjih treh letih. Bolj ko so se torej zmanjševale vojaške sile, večji uspeh so doživljali talibani. Kar pa je najpomembnejše, zato smo tudi izbrali ta naslov, je podatek, da se je zgodil pravi bum proizvodnje opija.

letu, zadnjem. Proizvodnja pa poteka v kar 24 afganistanskih provincih, le deset pa je brez te proizvodnje. Od tod se torej financirajo talibani, a ne le oni, saj je provinca Nangarhar v rokah Islamske države, ki je sicer sovražnica tudi talibanov, a se je očitno tudi ona odločila za finančno korist pridelave opija. Tisto, kar je zanimivo, pa je to, da je pravzaprav proizvodnja večja od svetovnega povpraševanja po opiatih, kakor je poudaril vodja omenjene službe ZN, ruski diplomat Jurij Fedotov. Še en udarec torej za vse, ki poudarjajo pomoč "državam tretjega sveta",



Ta se je letos povečal za kar 87 %. Seveda je služba ZN, ki se ukvarja z razpečevanjem droge in organiziranim kriminalom (Undoc), razglasila alarm in letošnjega 15. novembra v Kabulu predstavila podatke, ki so podlaga za ta preplah. Od proizvodnje 4800 ton opija v letu 2016 smo namreč prišli na približno 9000 ton v letošnjem letu. Tisto, kar še bolj skrbi, saj bo rast v prihodnje zato še večja, je kar 63 % rast zemljišč, kjer raste mak za proizvodnjo opija - z 201000 hektarjev se je namreč prešlo na 328000 hektarjev, in sicer le v enem

tudi zato, ker se tu s to pomočjo dogaja le to, da je prebivalstvo vse bolj zasvojeno z drogami, medtem ko proizvodnja opija skokovito narašča. Poskušali so s predlogom drugih močno rentabilnih kultur, a neuspešno. Seveda so mislili, da

bodo pomagali lokalnim kmetom, ko bodo prej puščavske dele spremenili v pridelovalne površine, a to le povečuje proizvodno ozemlje opija. Kot vedno se je tudi tukaj pokazala heterogeneza ciljev po filozofu Vicu, ko se zaradi človeške narave želimo cilji spremenijo v svoje nasprotje. Vsekakor bodo islamisti imeli še kar nekaj časa dovolj sredstev na ta način, s tako majhnimi vojaškimi silami, kakor so tam, pa tega ni moč ustaviti. A to je morda že podlaga za kako drugo naše razmišljanje.

Andrej Vončina

Nova knjiga pri Celjski Mohorjevi družbi

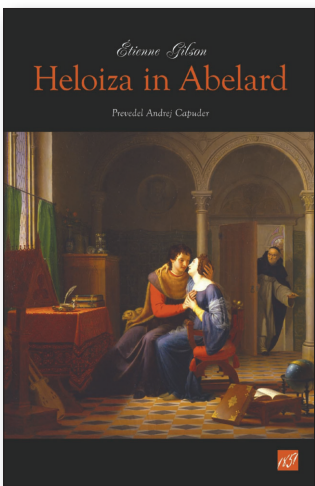
Izšel je prevod Gilsonovega eseja Heloiza in Abelard

Pri Celjski Mohorjevi družbi je v prevodu Andreja Capudera izšel esej francoskega filozofa Étiennea Gilsona, ki se loteva znane srednjeveške zgodbe o Heloizi in Abelardu. V knjigi z istoimenskih naslovom ga spremljata še prevoda Abelardovega pisma prijatelju in dopisovanja med naslovnim parom. Zgodba o znanem francoskem sholastičnem filozofu Petru Abelardu in njegovi učenki Heloizi se razkriva od prvih strastnih in intimnih trenutkov, preko javne razgrnitve zveze in škandala, vsiljenega zakona in njegovih posledic, do tragičnega konca in ločitve njunih poti: Heloiza postane redovnica, Abelard pa opat.

Kot je na predstavitvi knjige dejal Capuder, je bil presenečen nad duhovito razlago in pristopom avtorja k znani zgodbi, v kateri gre po njegovih besedah za "dramo strasti in duhovne rasti". V besedilu Gilsona vidi "vir za fino, globljo psihologijo, ki ni samo zgodba o

nesrečni kastraciji genialnega profesorja, ki se je zapletel s svojo študentko".

Avtor spremne besede Igor Škamperle je nekoliko bolj predstavil lik sholastičnega filozofa in profesorja Petra Abelarda, ki je po njegovih besedah "eden prvih intelektualcev v kulturni in duhovni zgodovini Evrope". Zaljubljen je v svojo študentko in ona vanj, a kot je pojasnil Škamperle, je takrat veljalo, da profesorji nimajo družine. Heloiza je zanosila in rodila



otroka, nato je Abelard ponudil poroko, ob tem pa prosil njenega strica, naj to zadrži zase. Tega se ta ni držal in Abelard je predlagal, naj se Heloiza začasno umakne v samostan. Njen stric je to razumel kot željo, da se je znebi, in naročil skupini moških, da so vdrli v Abelardovo sobo in ga kastrirali. Vse življenje sta ohranjala pismenski stik in v knjigi objavljena štiri pisma po Škamperletovih besedah

izkazujejo njuno "poglobljeno, čustveno vez in duhovno zorenje".

"Kdor bere ta pisma Abelarda in Heloize, ne bo nikoli več govoril o mračnem srednjem veoku", je še dejal Škamperle in dodal, da takšna oblika čustvovanja, kot ga v pismih izkaže Heloiza, nagovori tudi sodobnega človeka.

Knjiga ima tri dele in poleg osnovnega Gilsonovega besedila vsebuje še pismo Abelarda prijatelju z naslovom *Zgodovina mojih nesreč*, ki ga je prevedla Mateja Švajncer, ter dopisovanje med Abelardom in Heloizo.

Capuder izpostavlja, da gre pri Abelardovem pismu za pomembno dopolnitev zgodbi, z avtorico prevoda pisma pa sta se strinjala, da se Abelard v njem izkazuje kot velik egoist. Mateja Švajncer sicer v pismu vidi predzgodbo pismom, ki sta si jih nato izmenjala s Heloizo in v katerih Abelard ubere drugačen, spravljevejši ton.

Glede vključitve prevoda štirih še ohranjenih pism, ki si jih je izmenjal par, je Capuder dejal, da se je "izkazalo, da je prav to največji dragulj te knjige.

Glede dvomov o pristnosti pisma je Mateja Švajncer poudarila, da končne sodbe glede tega ni. V 19. stoletju so se namreč začela pojavljati vprašanja, ali gre pri pismih za dejansko korespondenco med njima ali je vse skupaj napisal Abelard ali pa tretja oseba. V 20. stoletju je obveljalo mnenje, da so pisma pristna, a da jih je uredila, najverjetneje Heloiza, je še dejala.

ZAKAJ PRAV JEZUS? (7)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezus je drugačna oseba

Sodobniki so najprej videli Jezusa kot človeka, tesarja, popotnika, učitelja duhovnega življenja. Nekateri njegovi učenci so v njem odkrivali poseben odnos, ki ga je imel z Bogom in ga je imenoval Oče. Postopoma so spoznavali, da se bivanje njegove osebe ni začelo le s človeškim rojstvom in vidno zgodovino, ampak je bival pri Očetu že pred začetkom sveta. Čeprav se je s svojim človeškim rojstvom omejil na minljivo zgodovinsko bivanje, je bil tudi na neki način svoboden od njega. Presegal je človeške poglede in odkrival nove podobe človeškega trpljenja, smrti, svobode, ljubezni, veselja. Z razvojem njegove človeške zavesti in po Božjem razodetju se je vedno bolj zavedal, da je izšel iz Boga kot njegov edino-rojeni Sin. Pogled na Božje temelje Jezusove osebe najdemo v novoza-veznih spisih in poznejši teološki misli, zlasti v Pismu Filipljanom in Janezovem evangeliju, kjer je predstavljen kot večna Beseda Boga. V poslovnem govoru je spregovoril o slavi, ki jo je imel pri Očetu, preden je bil svet, in o Očetu, ki je ljubil svet pred začetkom sveta. Že ob obisku templja pri dvanajstih letih je povedal staršem, ki so ga iskali, da mora biti v hiši svojega Očeta. Predvsem pa je javno delovanje razodevalo, da je njegova oseba presežna glede na tedanji čas, na korenine in glede na prihodnost. Farizejem je rekel, da so oni od spodaj, on pa je od zgoraj, to se pravi, ne od sveta. Ko mu je Pilat rekel, da ima v rokah njegovo življenje, da ga more oprostiti ali obsoditi, mu

je povedal, da ne bi imel nobene moči, če mu ne bi bila dana od zgoraj. Še posebno evangelist Janez je pozoren na njegovo vzvišenost, ki jo je ohranil in pokazal med trpljenjem. Pokazal je, da je gospodar nad dogodki in zgodovinskim dogajanjem, tudi, ko se je zdelo, da se je vse obrnilo proti njemu.

Jezus je bil na neki način v času, v katerem je živel, in obenem izven njega. Judom je povedal, da je on prejel kot Abraham. Abrahamu na začetku ni bilo, potem je prišel na svet in končno umrl. Pred njim in pred vsem je večni Sin, 'Jaz sem', kar je ime za Boga, ki je zvest in osvoboditelj. Jezus je tudi povedal, da bodo spoznali, da je: Jaz sem', ko ga bodo križali. On ni ničesar delal sam od sebe, ampak je govoril, kar ga je naučil Oče.

Sveti Pavel ne pozabi poudariti, da je bil večni Sin dejaven v stvarjenju in je povezan z vsem biva-jočim. Ta Beseda se je ob polnosti učlovečila v človeško meso in začela prebivati v svetu. Zavest, ki jo je imel Jezus o svojem edinstvenem odnosu z Očetom, je bila tudi temelj njegovega poslanstva v svetu. Oznanjal je veselo novico o Božjem kraljestvu, klical grešnike k spreobrnjenju, iskal, kar je izgubljeno, ni prišel, da bi mu stregli, ampak je on stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge. To življenje je podaril svobodno po Očetovem naročilu. Iz najhujših stvari in nemogočih stanj morejo priti pozitivne rešitve. Tako se je razkrila njegova človeška zavest glede poslanstva in prevedla večni odnos do Očeta.



Hvala duhovnikom

Vsaka oseba, vsaka zgodba je pomembna



G. Diego Conforzi, župnik v župniji Sv. Ugo v Rimu

V Italiji je 35 tisoč škofijskih duhovnikov, ki so se odločili, da darujejo svoje življenje za evangelij in za druge. Za življenje potrebujejo tudi nas. **Darujmo za tiste, ki se darujejo.**

Podpri njihova prizadevanja s svojim Prispevkom

SVOJ PRISPEVEK DUHOVNIKOM LAHKO PONUDIŠ:

■ z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009 ■ s kreditno kartico lahko daruješ s klicem na brezplačno telefonsko številko 800-825000 ali na portalu www.insiemeaisacerdoti.it ■ z bančnim nakazilom na glavnih italijanskih bankah ■ z neposrednim darom Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov - Istituto sostentamento clero vaše škofije. **Prispevek je odtegljiv.**

Več informacij na www.insiemeaisacerdoti.it

Spremljaj poslanstvo duhovnikov na: www.facebook.com/insiemeaisacerdoti





Kratke

Četrta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici: Kako krasno je znati lepo brati!

Še zadnjič pred prazničnimi decembrskimi dnevi, ki so vsakovrstnih ponudb kar preveč, so se pravljicne strune v Feiglovi knjižnici v Gorici napele v ponedeljek, 20. novembra 2017. Ker je bil to "rojstni" dan vseh knjižnic, je pravljico vodila kar "gospodinja" knjižnice, Luisa Gergolet. Pred približno 18 otroki se je predstavila s čarovniško palico v rokah in svetlikajočim se čarovniškim klobukom na glavi. Zvončki so veselo zacingljali, slišale so se čarovniške besede in knjižničarka se je spremenila v razgrajškega volka, ki je bil lačen in se je zato namenil iti pogledat, ali je kaj primernega za pod zob na bližnji kmetiji. A kaj je videl! Tu so pujssek, goska in kravica v tišini zbrano brali vsak svojo knjigo in so poslali proč volčjega neotesanca, ki povrh vsega ni znal brati. Osramočeni volk se je odločil, da bo šel v šolo in se naučil brati in pisati. In res je bilo tako. Ko je spet odšel na kmetijo k živalicam, je tako hitro in drdranje prebral besedilo, da osupli poslušalci niso prav nič razumeli. Povabili so volka, naj se nauči lepše in razumljiveje prebirati. Volk se je tedaj nekaj domislil: kupil si je najlepšo knjigo pravljic za lahko noč in doma pazljivo vadil branje. Ko je naslednjič šel do živalic, jim je imenitno prebral pravljico, tako da so ga z veseljem sprejele medse in povabile na piknik. Preprosta pravljica vsebina je otroke lepo nagovorila, da je pri branju treba biti zbrani in pazljivi. Po pravljicnem utrunku so se otroci lahko posladkali s piškotki, ki jim jih je ponudila Luisa. Ker je bil dan knjižnic, so si lahko izposodili več kot eno knjigo. Pravljične urice v mladinski sobi Feiglove knjižnice se bodo spet oglasile v novem letu 2018.

SNG Nova Gorica / Štandreška različica Dohodnine je navdušila občinstvo

Potem ko so se v novembru na 25. Novačanovih gledaliških srečanjih 2017 igralci dramskega odseka PD Štandrež s predstavo Dohodnina, katere avtor je Jean Jacques Bricaire, ovenčali z lovoriko – publika jim je med 5 tekmovalnimi predstavami dodelila prvo nagrado -, so se z njo predstavili še abonantom Nedeljskih gledaliških srečanj v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica. Abonma Nedeljska gledališka srečanja vsebuje štiri predstave ljubiteljskih gledaliških skupin. Že kar dolgo vrsto let je na njih redni gost dramski odsek PD Štandrež, ki s svojimi komedijskimi deli nikoli ne razočara teh abonmentov, pri katerih so štandreški komedijanti zelo priljubljeni. Tudi v nedeljo, 26. novembra 2017, se je publika pošteno zabavala in nasmejala ob neverjetnih izmišljotinah in lažeh, ki si jih glavni protagonist komedije Dohodnina, direktor Pavle Repnik zamisli, da bi se srečno izmazal pri prijavi dohodnine. A vse ne gre tako gladko... Predstava Dohodnina z neslutnimi obrati in preobrti, v razigranem tempu, ki ji ga narekuje režija Jožeta Hrovata, in v dovršeni igri vseh nastopajočih je od premiere v letošnjem januarju obredla kar nekaj odrov, tudi tistega na mavhinskem trgu. Žirija ji je tu prisodila drugo nagrado v kategoriji odraslih skupin.

300 mladih pevcev na Mali Cecilijanki!

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica prireja tudi letos, na dan Brezmadežne, revijo Mala Cecilijanka. Tako se bo v petek, **8. decembra**, ob 15. uri na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž zvrstilo kar 300 mladih pevcev. Na prireditvi bo zapelo 13 otroških in mladinskih skupin, med njimi bo tudi šolski zbor, to je OPZ OŠ Ljubka Šorli iz Romjana, ki ga vodi Lucija Lavrenčič Terpin. Dva zbora sta iz sovedenjske občine, to sta OPZ KD Sovodnje, ki vadi pod taktirko Valentine Nanut, in OPZ Vrh Sv. Mihaela, ki ga vodi Karen Ulian. Iz Doberdoba prihajata OPZ Mali Veseljaki in OPZ Veseljaki pod vodstvom Lucije Lavrenčič Terpin. S Tržaškega bodo prišli na obisk pevci OPZ Ladjica pod taktirko Olge Tavčar. Z Goriškega pa Otroški in Mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice, oba pod vodstvom Damijane Čevdek Jug, OPZ Štmaver z zborovodjo Laro Feri, Mali otroški in Otroški pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana, oba zbora pod taktirko Martine Hlede, in OPZ Plešivo pod vodstvom Alessandre Schettino. Letošnjo uvodno misel bodo podale pevke skupine Bodeča Neža. Obeta se res bogata zborovska revija s pestrim sporedom ljudskih in umetnih pesmi. Prireditelji vabijo k množični udeležbi!

Movartex / Trening kamp in dobrodelni gala večer

Movartex je mlada plesna šola. Nastala je na pobudo treh mladih in uspešnih plesalcev, ki so si nabrali veliko izkušenj in znanja. Helena, Luca in Nika so se odločili, da bodo to posredovali vsem, ki ljubijo ples in druge vrste gibanja telesa. Priprani so, da raznolikost posameznih vrst, ki so združene v celoto, daje plesalcu/gimnastičarju/atletu poseben značaj in edinstveno oznako. Zato so organizirali božični trening kamp 2017 **8. 9. in 10. decembra 2017** v Unione Ginnastica Goriziana (ul. Rismondo 2 v Gorici). Latin, standard, hip-hop, argentinske tango, belly dance, modern dance, gibljivost telesa (stretching in pilates), stabilnost telesa (funkcionalni trening, balet), kreativnost (musical, interpretacija in izražanje), pa še druge zanimivosti bodo na razpolago vsem plesalcem, ki želijo utrditi znanje ali si nabrati izkušnje. Vsi so vabljeni: od mlčkov do seniorjev. Konec tridnevnega kampa pa bo edinstven dobrodelni božični gala večer. Lepa glasba bo prisotne spremljala z različnimi melodijami. Plesni program, ki ga bodo pripravili udeleženci kampa, izvrstni plesalci in učitelji ter gostje: vse bo prava paša za oči in emocije. Krajevna enogastronomska podjetja bodo z lastnimi proizvodi ponudila večerjo-buffet. Izraz energije, ki jo vliva povezovanje, bo ne le zabava, ampak tudi dobrodelnost. Izkupiček večera je namenjen za C. R. O. - Aviano, ki se bori proti rakastim obolenjem. Info: movartex@gmail.com.

Sv. Ivan / Igrica O'Klapice za sv. Miklavža

Duhovnja sv. Ivana, Skupnost družin Sončnica in gledališka skupina O'Klapica vabijo v nedeljo, **10. decembra**, ob 11. uri (po maši) v Dom Franc Močnik na sprejem svetega Miklavža z igrico Angelček v težavah v režiji Sanje Vogrič, Katje Terčič in Karin Vižintin.

Praznično v Štandrežu

Slavnostno ob sv. Andreju in podelitev priznanja Klas 2017

V Štandrežu je bilo od 30. novembra do prve adventne nedelje, 3. decembra, več dogodkov, ki so prispevali k prazničnemu vzdušju in pripravi na slovesno sveto mašo v nedeljo, 3. decembra, ki je bila posvečena župniškemu zavetniku sv. Andreju. Na sam god svetnika je bila praznična maša. Po sveti maši so v spodnjih prostorih župniškega doma Anton Gregorčič odprli razstavo izdelkov iz glin, ki jo je pripravilo Društvo keramikov iz Bilj. Različni umetniško izdelani predmeti so pritegnili pozornost številnih prisotnih, ki so občudovali razstavljene predmete, saj imajo svojevrstno govorico. Ustvarjalce, bilo jih je prisotnih 17, in vse navzoče je pozdravil župnik Karel Bolčina, ki se je zahvalil umetnikom, da so sprejeli vabilo in prikazali svoje lepe in umetniško izdelane predmete. Predsednik Društva keramikov iz Bilj, Božidar Batistič, je udeležence seznanil z nastankom društva, ki je ob ustanovitvi leta 2009 imelo 8 članov, danes pa jih je 22. Bile so poznane po opekarski dejavnosti, saj je v kraju delovalo več "frnaž", ki so izdelovale opeko in strešnike za širo Primorsko in še dlje. Člani društva se redno sestajajo in si izmenjujejo izkušnje, prirejajo tečaje in znanje prenašajo na mlajše generacije v delavnicah za učence osnovnih šol. Prireditelji so razstavo posrečeno poimenovali *Ko spregovori glina*. Kitarist in pevec Blaž Nikolavčič je s svojim prijetnim glasom obogatil večer. Prvega decembra so v štandreški cerkvi blagodejno odmevali mladostni glasovi Mešanega mladinskega zbora Emil Komel (o tem poročamo na drugem mestu).

V soboto, 2. decembra, je štandreška mladina v prostorih župniškega parka organizirala delavnico, na kateri so, ob nasvetih izkušenih oblikovalk rastlinskih kompozicij, izdelala kar lepo število adventnih venčkov, ki so jih naslednjega dne položili pred ol-

se je posebno izuril v lahki atletiki in odbojki. Več let je bil član štandreške odbojkarske ekipe društva Velox. Tudi nogomet ga je veselil; igral je z Juventino. Na igrišču v Budalovem domu na Pišču je bil aktiven pri tenisu. Bojan Makuc je bil med ustanovnimi člani kajakaškega kluba Šilec, kjer je še vedno aktiven in skrbi

remitišču; sam stalno spremlja dela kiparjev in jim nudi tehnično pomoč.

Ko je goriška občina hotela razlatiti Jeremitišče in porušiti vse hiše in gospodarska poslopja, se je začel vztrajen, skupen, učinkovit in odločilen boj domačinov, ob podpori vse slovenske skupnosti. Bojan je bil vedno v prvi vrsti pri številnih in odmevnih protestih, ki so privedli do tega, da je goriška občina popustila in s tem se je Jeremitišče rešilo.

Priznanje mu je izročil goriški župan Rodolfo Ziberna, ki je posebno pohvalil njegovo prostovoljno delo v korist skupnosti in zavzetost za domači kraj. Predsednik skulture 2001 Marjan Breščak je Bojanu Makucu čestital za zaslužen priznanje. Številni prisotni so se pridružili čestitkam, tudi občinska svetnica dr. Marilka Koršič in papeški nuncij v Sloveniji msgr. Juliusz Janusz.

Štandreška župnija ob sodelovanju domačih društev prireja razne dogodke ob praznovanju štandreškega zavetnika.

Prosvetno društvo Štandrež je poskrbelo tudi za otroke iz vrtca in osnovnošolce štandreške šole in jim ponudilo predstavo *Ogledalo povej*, ki so jo v župnijski dvorani Anton Gregorčič odigrali člani štandreškega mladinskega odseka. Otroci so bili s predstavo zelo zadovoljni.

V nedeljo, 3. decembra, je bilo na ploščadi pred cerkvijo več stojnic, na katerih so bili na voljo voščilnice učencem osnovne šole Fran Erjavce, adventni venčki in druge kompozicije ter knjige Goriške Mohorjeve družbe.

DP



Foto DP

tar, kjer jih je mašnik blagoslovil. Nedelja je bila še posebno praznična. Ze blagovozno pritrkovanje je naznanjalo, da je to dan, ki ga je Gospod namenil za praznovanje domačega zavetnika. Praznično in slovesno sv. mašo je vodil msgr. Juliusz Janusz, papeški nuncij v Sloveniji. Na koru je obred s petjem sooblikoval štandreški cerkveni zbor pod vodstvom Tiziane Zavadlav, na orgle pa ga je spremljal Silvan Zavadlav. Po sveti maši je Društvo skultura 2001 podelilo priznanje Klas 2017. Letos ga je prejel Bojan Makuc, ki se je že v šolskih letih navduševal za razne športne discipline. Pri prof. Martinu Krannerju

za mednarodno Soško regato. V poletnih mesecih večkrat vodi skupine otrok, ki z gumenjaki veslajo po Soči. Zanje prireja tudi tečaje. Kot predstavnik kluba Šilec je član odbora Združenja slovenskih športnih društev v Italiji. Rad hodi v gore in tudi v smučanju se kaže njegova športna žilica. Več let je bil odbornik Slovenskega goriškega planinskega društva, danes je v nadzornem odboru. Je tudi odbornik štandreške sekcije ANPI-ja.

Več let je član društva skultura 2001 in aktivno sodeluje pri vseh njegovih pobudah. Mednarodna kiparska srečanja se vrstijo na njegovem obsežnem travniku v Je-

ŠTANDREŽ MeMIPZ Emil Komel Cantate Domino

Ob godovanju sv. Andreja apostola, štandreškega farnega zavetnika, je v župnijski cerkvi nastopil Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel. Koncert je bil topla zahvala tridesetih srednješolk in srednješolcev, ki pojejo v tem večkrat nagrajenem mladinskem zboru, župniji sv. Andreja apostola v Štandrežu. Zbor je namreč svoj sedež našel prav pod streho te župnije. Program z naslovom *Cantate Domino*, ki ga je za to priložnost izbral zborovodja David Bandelj, je vseboval skladbe od Claudia Monteverdija do Vytautasa Miškinisa, torej od zgodnjih zborovskih umetnosti pa vse do današnjega vokalnega izražja. Vsebinsko je obsegal tri slogovna obdobja. Z Giovannijem da Palestrina je razgrnil lepoto renesančne zborovske zvočnosti, z Monteverdijem pa se je že spogledoval z začetki baročne glasbene estetike. Kot poseb-

nost je v uvodu zazvenela *Nu puje puje vsi ljudje*, uglasbitev besedila iz Katekizma Primoža Trubarja v transkripciji Eda Škulja in priredbi Ivana Florjanca. V tem renesančno-baročno obarvanem sklopu se je Mladinski mešani zbor predstavil z lepim, polnim zvokom, ki je bil uravnotežen in harmoničen, v dikciji točen. Izrazno je ustvarjal dinamično in barvito zvočno podobo, ki je bila vseskozi koherentna.

V drugem delu programa so se izmenjevala dela sodobnih skladateljev z glasbo romantične. Premišljen prehod je predstavljala srednjeveška melodija *Gaudete* v priredbi angleškega dirigenta in pevcu iz King's Singers, Briana Kayja. Vzpostavila je vez med petsto let staro glasbeno tradicijo in današnjim časom. Kratko, a zvočno učinkovito pesem je zbor zapel prepričljivo in tako postavil prolog v melodično kompleksnejši drugi del. Po *Ave Marii* Franza Biebla, priljubljeni pesmi nemškega skladatelja iz 20. stoletja, sta sledili v interpretaciji zahtevni *Dum*

aurora sodobnega italijanskega skladatelja in dirigenta Lorenza Donatija, in psalm *Jauchzet dem Herrn, alle Welt*, enega najpomembnejših skladateljev romantične dobe, Felixa Mendelssohna-Bartholdyja. Tekstura teh del je precej zapletena. Donatijeva prevzema zvočno podobo stare polifonične glasbe, medtem ko Mendelssohnova izraža čisti romantični ideal. Pri obeh skladbah je zbor Emil Komel pokazal zrelost in resen pristop k izvedbi. Program je zaokrožil psalm *Cantate Domino* sodobnega litvanskega skladatelja Vytautasa Miškinisa.

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel je vnovič pokazal, da skupaj z zborovodjo Davidom Bandljem izbirata prave pristope k delu. Zbor ohranja glasovno ubranost, ustvarjalni zagon in željo po doseganju kakovostnih izvedb. Zborovodja vzdržuje ravnotežje med pedagoško resnostjo - avtoriteto in prijateljskimi odnosi s pevci. Vse to pa se zrcali v izvedbah, ki so zanimive, raznolike v svoji priopovednosti in odprte za nove ideje.

Metka Sulič



Abonmajška sezona SSG v Gorici / Resnica

Mreža laži za mirno plavanje v zakonskih vodah

Gledališka sezona Slovenskega stalnega gledališča v Gorici se je letos začela v ponedeljek, 27. novembra 2017, v Kulturnem domu z iskrivim komedijskim spletom, ki duhovito obravnava večno temo odnosov med moškim in žensko, pravzaprav med dvema zakonskima paroma, ki jima beseda zvestoba ne pomeni veliko. Ko bi jima ta vrednota kitila zakonsko življenje, bi sicer ne imeli imenitne komedije z naslovom *Resnica*, ki jo je po zgledu slavnih piscev vodvilov leta 2011 napisal sodobni francoski dramatik Florian Zeller (r. 1979). Situacijska komedija je bila prevedena v številne tuje jezike – njena tematika je karseda žgečkljiva in zimzelena! V slovenščino jo je sočno in priostroeno, v zlahko zvanečim jeziku mojstrsko prestavil Aleš Berger. Z iskrenim, do tega žanra spoštljivim pristopom je delo režijsko skrbno in premišljeno obdelal Alen Jelen, ki je bil drugič režijski gost v SSG; prvič je l. 2013

režiral Feydeaujevo briljantno komedijo *Ne sprehajaj se no vendar čisto naga*. Tudi Zellerjevo komedijsko štrono je Jelen razpletal tako, da je vse skozi poleg situacijske komičnosti iskal tudi duhovite podtone in humorne odtenke, ki so še dodatno začinili celotno uprizoritev. Ta izzveni zelo elegantno, uglajeno. Nikdar ne zdrkne v kalne vode, kamor bi verjetno na trenutke rade volje zašla kaka druga režijska roka. Kopičenje laži in varanje pa ljubezenski trikotnik (ali štirikotnik?) so gonilne sile te komedije, katere protagonist, poslovnež Michel, se med enim službenim sestankom in drugim shaja v hotelu z ljubico, ki je sicer žena njegovega najboljšega prijatelja! Z njim se seveda tudi normalno, brez kakšnega zadržka, srečuje, igra tenis... Seveda je to fin gospod, ki "ljubi" svojo

ženo, in ko se čuti razkrinkanega in "prevaranega", se brez vsakega sramu ali predsodka sklicuje na etična načela, mo-



Vladimir Jurc in Lučka Počkaj

ralo...! Sicer pa nas avtor pusti svobodne, naj si kar sami tolmačimo konec: ali vsi skupaj le lažejo in je resnica drugačna, kot se morda gledalcem zdi iz prikazane situacije, ali pa je vse res. Kaj pa če je le protagonist tisti spretni lutka, ki vodi nitke vseh ostalih komedijskih likov? Kar je gotovo, je to, da je avtor komedijsko situacijsko štrono zelo domiselno zamotal in učinkovito napisal dialoge, režiser pa jo je prav tako večje zrežiral in pri tem pazil na osvetlitev tudi drobnih komičnih nians, ki še dodatno "zabelijo" situacije, v katerih se znajdejo protagonist in drugi trije komedijski liki. Vse pa je pretkano z neko pretanjeno nitko elegancije, ki da komediji zlahknejši pridih. Pri tem je režiser lahko računal na spretnost igralcev, ki so z njim zasnovali to uspešno odsko dogodiščino. Protagonista, ki je prepričan, da zna izvrstno lagati in se sprenevedati ter da ga ne more nihče ujeti na trnek laži, je z igalskimi izkušnjami, ki si jih je nabral na dolgi gledališki predani poti, z vseh zornih kotov imenitno osvetlil Vladimir Jurc. Jurc je spet pokazal svoj izraziti karakterni dramski značaj. S svojo močno igralsko osebnostjo napolni sceno, sočasno pa

nikoli ne zasenči soigralcev. Je res čudovit igralec in že dolga leta prvak SSG. Protagonistovo ženo Laurence, ki ve – ali se samo dela, da ve? – za možovo varanje in laži, je zrela in s svojsko temperamentnostjo in izraznostjo, ki označuje njeno izrisovanje likov, odigrala Lučka Počkaj. Končno smo jo vsaj kot izredno dobrodošlo gostjo videli v ansamblu SSG, v katerem je bila članica do l. 2003, ko je odšla v SLG Celje. Zvesti spremljevalci našega gledališča jo še zmeraj zelo pogrešamo! Še toliko bolj, ker je iz naših logov! Drugi zakonski par, ki nastopa v komediji, sta poosebila Tina Gunzek in Danijel Malalan. Z mladostno svežino je Tina Gunzek opisala Alice, ki si ne dela preveč preglavic ob svojem skakanju čez plot. To je že takoj (!!) zaupala možu. V njenega brezposelnega moža, ki z joga premaguje osebne težave, se je vživel Daniel Dan Malalan, ki je po dolgem času spet pristopil k SSG

kot redni član. Tudi drugi soustvarjalci predstave, Urša Laboda, ki je izoblikovala realistično scensko podobo dnevene sobe sodobnega malomeščanskega stanovanja, ki hkrati predstavlja hotelsko sobo in slačilnico pri tenisu, pa še okulistično ambulanto, kostumografka Belinda Radulović, ki si je zamislila elegantne kostume, Darja Hlavka Godina s primerno izbiro glasbe za ustvarjanje intimnosti ozračja in seveda lektor Jože Faganel, imajo zaslug za uspešno odsko postavitev komedije *Resnica*, ki niti za trenutek ne ponudi cenenege smeha. Tudi goriški gledalci, med katerimi je sedel prevajalec Aleš Berger, so jo sprejeli s toplim, dolgotrajnim ploskanjem.

Žal se niso uresničile želje organizatorjev, da bi se zvišalo število abonmentov, celo rahel osip so zabeležili. Morda pa se bodo našli še kakšni zamudniki, ki bodo vpisali abonma do naslednjega dogodka v letošnji goriški gledališki sezoni SSG. Ta bo že 10. decembra v goriškem Kulturnem domu ponudila koncert slovenskega ženskega zbora Carmen manet, ki je zmagal na prvi izvedbi Evrovizijskega zbora leta v Rigi. Iva Koršič

Goriški upokojenci prijetno praznovali Martinovo v Tricesimu

Za letošnje martinovanje so si goriški upokojenci izbrali kraj Tricesimo blizu Vidma. Ime Tricesimo izhaja iz latinske besede štetja *tricesimus*, kar pomeni razdaljo tridesetih milj od tega kraja do Ogleja po poti, imenovani 'Via Augusta'. Naselje je bilo ustanovljeno leta 60 pr. Kr., ko je Julij Cezar odpotoval iz Ogleja proti Noriku. Tam je rimski imperij imel provinco, ki je zajemala današnje ozemlje Avstrije, Madžarske, Slovenije in del Italije. Udeleženci izleta so se zbrali na določenih postojankah v soboto, 11. novembra 2017, ob 16. uri ter z avtobusom, in nekateri z avti, krenili proti Tricesimu. Tam stoji na lepem gričku restavracija Belvedere. Gostitelji so udeležence martinovanja prijazno sprejeli in pospremili v lepo ter zelo prostorno dvorano, ki je

bila namenjena samo družbi goriških upokojencev. Poskrbeli so jim tudi simpatičnega in neutrudnega muzikanta, ki jim je cel večer igral in s prijetno glasbo ter ritmom vabil na ples. Prijazni natakarji so jim postregli z zelo okusno, tipično večerjo, kot se spodobi za dan sv. Martina. Tudi odlične pijače je imela družba v obilju in po želji. Na svoj račun je prišlo pri srečelovu tudi žrebanje lepih dobitkov. Večer je minil v lepem, sproščnem vzdušju in ob vselem ritmu glasbe. Tudi glasbenik se je veselil z njimi in jim zaigral tudi slovensko pesem. Kot se spodobi ob takem druženju, jim je tudi odlična torta olepšala večer. Pozno v noč so se veselo odpeljali proti domu. Po mnenju udeležencev je bil ta Martinov praznik eden najuspešnejših.

(mr)

Božični koncert
Iz srca vsi radujmo se

Antonio Vivaldi GLORIA

Slovenske božične pesmi
goriških skladateljev

dirigent, Hilarij Lavrenčič

Kulturni center Lojze Bratuž
Sreda, 20. decembra 2017, ob 20.30
Četrtek, 21. decembra 2017, ob 20.30

Info in nakup vstopnic:
Kulturni center Lojze Bratuž
Tel. +39 0481 531445 info@centerbratuz.org

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 10. 12. 2017, ob 17. uri
Gledališka skupina KD Domovina - Osp
John Chopman - Dave Freeman
KLJUČ ZA DVA
komedija

PD Štandrež - Gledališki odsek
Premiera
- Sobota, 27. 1. 2018, ob 20. uri
Abonmajška predstava
- Nedelja, 28. 1. 2018, ob 17. uri
Tone Partljič
ČAJ ZA DVE
nostalgična komedija

Vse predstave bodo v župnijski dvorani Anton Gregorič v Štandrežu.
Prodaja vstopnic: eno uro pred vsako predstavo (vstopnica 8 evrov, znižana 6,50 evra *)
*Študenti, starejši od 70 let, družbene in družinske skupine

V SOORGANIZACIJI ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

KD Stanko Vuk Miren - Orehovlje vabi na potopisno predavanje MYANMAR - BURMA, ki bo v četrtek, 7. decembra 2017 ob 19. uri v OŠ Miren. Predavala bo Damjana Sušanj.

V soboto, 9.12.2017, bo ob 19. uri v telovadnici Osnovne šole Miren: Skozi čas - Koncert ob 20-letnici delovanja Vokalne skupine Chorus '97 Miren pod umetniškim vodstvom Vladimirja Čadeža.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno silvestrovanje v četrtek, 28. decembra, v kraju Castions di Strada v restavraciji Napoleone. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 ali 3461206031 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Javni razpis - 14. priznanje Kazimir Humar. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2017 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnic: "Predlog za priznanje".

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. (+39) 347 6921591.

"Male oglase" najdete na našem novem portalu www.noviglas.eu.

Čestitke

Naša tajnica **Monica Quaggiato** je v četrtek, 30. novembra 2017, postala mamica. Nje in očku **Denisu Čotiču** čestitajo ter malemu **LEONARDU** želijo vse najboljše vsi

pri Združenju cerkvenih pevskih zborov - Gorica in pri Zvezi slovenske katoliške prosvete. Draga **Monica in Denis**, ob rojstvu malega pojočega sinka vam čestitamo pevci MePZ Rupa-Peč.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 8. 12. 2017 do 14. 12. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Spored:

Petek, 8. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 9. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 10. decembra: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 11. decembra (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

Torek, 12. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Z g. Martinčičem o zvonoslovju 2. del - Izbor melodij.

Četrtek, 14. decembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

ARS

DRUŠTVO ARS
v sodelovanju s
KULTURNIM CENTROM LOJZE BRATUŽ
Vljudno vabi na odprtje likovne prodajne razstave v dobrodelne namene

UMETNIKI ZA KARITAS

Razstavljena dela bo predstavila vodja kolonije **Jožica Ličen**

Galerija Ars na Travniku, Gorica
Torek, 12. decembra 2016, ob 18. uri

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

vljudno vabi na revijo otroških in mladinskih zborov

MALA CECILIJANKA

PETEK
8. DECEMBRA 2017
I. DEL OB 15. URI - II. DEL OB 16.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

V sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete in svetom slovenskih organizacij

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorič

SREČANJA POD LIPAMI

Duhovna misel za Božič

Msgr. Metod Pirih

Pogovor bo vodil škofov vikar za slovenske vernike
Karlo Bolčina.

Četrtek, 14. decembra 2017, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž
Drev. XX settembre 85 - Gorica

Aplavz / Nova knjiga pri Založništvu tržaškega tiska O tržaškem gledališkem ansamblu iz let 1945 – 1965

Bogomila Kravos, slavi-stka, samostojna raziskovalka in doktorica literarnih ved, se v svojem novem delu na novo loteva tržaškega gledališča. Tokrat še bolj osebno, in to v dveh pogledih. Posveča se namreč posameznim igralcem, ki so po vojni v našem prostoru ponovno postavili na noge teater, k zgodbi o vsakem pa

dodaja še svoj spomin. Vsakega posebej je osebno poznala, z marsikaterimi je sodelovala, veliko jih je videvala na svojem domu, ko so prihajali na obisk k njeni družini. Naslov knjige, *Aplavz*, kaže na njen osnovni namen – poklon velikim osebnostim, med katerimi so tudi nekateri, ki so bili z leti pozabljeni ali zasenčeni. Ta-

ko je nastalo 17 portretov igralcev, ki so sooblikovali tržaško gledališče med leti 1945 – 1965, od starejših, kot sta Ema Starc in Modest Santicin, do mlajše generacije, med katerimi so tako Miranda Caharija kot Livio Bogatec, pa tudi Stane Raztresen in Alojz Milič. Kot avtorica sama pravi v uvodu: "Čas je čudno rešeto, vse preseje. Imena, ki



smo jih svojčas glasno izgovarjali, so se izvotčila pome-

na. Kot bi od teh oseb ostal le medel odsev. So imena pod slikami samo nizi črk ali so del dediščine, ki jo premalo poznamo? In še: zakaj je dobro vedno znova pisati o tržaškem gledališču? Zakaj se tokrat zaustavljamo ob usodah posameznikov? Dodaja pa še: "Obelodanjenje dogajanja v prvem povojnem obdobju (1945–1965) je obenem iskanje odgovorov na družbena vprašanja tistega časa. Orodje za rekonstrukcijo so bili arhivsko gradivo, zbrana pričevanja in humanistične vede, s pomočjo katerih je bilo mogoče osmi-

sliti prehode in povezave med različnimi obdobji. Gledališki in dramski diskurz sta se dopolnila in nadgradila. Brez pogleda na celoto bi fragment izvisel kot posebnost in bi težko sklepali, v kolikšni meri je sedanje gledališko delovanje osnovano na preteklem".

Obravnnavani gledališčniki se predstavljajo s kratkim življenjepismo, sledi utrinek iz avtoričinega srečanja z njimi, nato še opis njihovih življenjskih in umetniških dosežkov. Ob igralcih je omenjeno tudi tehnično osebje, ki je tudi eden od stebrov gledališča, sledi pa kratek zapis o začetnikih tržaškega gledališkega snovanja.

Postaja Topolove v parlamentu, razstava Mi SMO TU in "divje" fotografije A. Iaconig Benečanska ustvarjalnost od Rima do Gorice in Milja

Sredi novembra je umetniška vodja Postaje Topolove, arhitektinja iz Grmeka Donatella Ruttar, predstavila na avdiciji komisije za kulturo poslanske zbornice, na pobudo poslance Tamare Blažina, izjemno izkušnjo in eksponencialen razvoj zadnjih 27 let edinstvene kulturno umetniške pobude. Vsaj enkrat v "rimskih mlinih" niso spregovorili o nešteti vprašanjih in težavah naše skupnosti, marveč o odlikah in vsestranski, ne zgolj umetniški oživitvi območja, ki so ga prizadeli hudi zgodovinski, družbenopolitični in ekonomski udarci. Kulturna delavka je tudi kustosinja špeterskega muzeja Slovensko multimedialno

dov in odhodov, prehoda, srečanja, postanka in gibanja v kraju, ki je predstavljal čisto nasprotje temu. Projekt in pravzaprav tvegano dejanje, ki temelji na srečanju med vasio brez življenja in sodobno umetnostjo, ki eksperimentira in raziskuje. Stik in tudi kratki stik med zelo različnimi svetovi. Povabljeni umetniki so se soočili s Topolovim, z različnimi dražljaji, ki jih nudi ta mali mikrokosmos: z nekdanim in sedanjim, veselim in tragičnim življenjem vasi in njenih prebivalcev, z dramo meje, izseljenstva in zapuščanja, z oblastnostjo narave, s pokrajino in arhitekturo, s slovenskim jezikom, govorenim ali zanimanim, z izročilom, ritmi in

Sardinije. Ruttarjeva je navedla tudi deset univerzitetnih diplomskih nalog, ki so bile doslej namenjene Postaji Topolove, katere drugi glavni navdihovalec je vsestranski umetnik Moreno Miorelli. Da je ta res živa in plodna še v drugih okoljih, je nemara dejstvo, da je Paolo Rumiz za svoje najnovejše delo *La Regina del Silenzio* (Kraljica molka), ki ga je spisal ob izkušnji sodelovanja pri potujočih koncertih z mladinskim orkestrom Igorja Kureta-Corettija *European Spirit of Youth Orchestra*, izbral kot ilustratorja Cosima Miorellija, Morenovega sina, ki je umetniško in vsestransko zrasel prav v Topolovem.

MI SMO TU... tuka... izdē... kle... tle

Goriški Kulturni dom je ob 36-letnici delovanja priredil v sodelovanju z Inštitutom za slovensko kulturo iz Čedad in SKGZ skupinsko razstavo Društva beneških umetnikov **MI SMO TU**. Slikar in vsestranski vizualni umetnik Hijacint Jus-

sa je kot predsednik društva predstavil ostale kolege, ki predstavljajo pisano družino ustvarjalcev različnih rodov in žanrov. Večbarvni podnaslov razstave, v različnih narečnih variantah, priča o bogatosti Benečije in izvoru trinajstih razstavljalcev Nadiških dolin in Tera.

Nekateri motivi se nanašajo na še druge odlike Benečije, kot je glasbena ustvarjalnost in kantavtorstvo, ki ju poznajo vsi, ki poslušajo, denimo, **Nediški zvon** na Radiu Trst A ali obiskujejo Senjam beneške pesmi; tako večerni žur mladih ob reki **Barbare Tomasino** iz Subida pri Ah-tenu ali vaška šagra s plesalci in harmonikarjem na odru **Luigija Moderiana** iz Plestiča pri Tipani, ki živi v Milanu. Zanimive so ikone **Adriane Scrignaro** iz Barnasa pri Špetru, **Mariarose Scozie-ro** iz Čedad, **Federice Man-**



zini in **Sandre Manzini** iz Špetra, ki obiskujejo tečaj ikonopisja; že več let ga prireja Društvo beneških umetnikov.

V gornjem foyerju sta ob čudovitih velikih platnih Silvestra Komela še dela tržaške Benečanke **Claudie Raza**, iz Čedad "naturalizirane" Nabrežinke, in **Hijacinta Jusse**, učitelja likovne vzgoje, ki se je iz Špetra preselil na Goriško in živi v Števerjanu. Obeh ni treba predstavljati, saj sta uveljavljena v širšem, ne le našem in deželnem okviru. Prva predstavlja abstrahirano goščavno krajino, drugi pa montažo naturalističnih izrezov v kontrapun-

rodavne, bajne lesne maske iz Ruonaca pri Podbonescu, **Nadia Tomasetig** iz Klenje pri Špetru pa komplet štirih prefinjeno izdelanih in izrisanih ornitoloških idil iz umetniške keramike. Bolj znana soimenjakinja, prefinjena ilustratorka **Luisa Tomasetig** iz Tuoblanka - Dreke - Čedad ponuja svoje elegantne, razpoznavne modiglianijeve figurice. Naš **Moreno Tomasetig** iz Praprotna, topel in skoro karikaturni ilustrator zgodb Suzi Pertot, pa je izbral prosojno ikonično Venerino lepoto; kaj pa, ko bi raje predstavil izvirne risbe za svoje čudovite realistično magične stripe?



okno (SMO) in je o tem govorila na nedavnem srečanju SKGZ v tržaškem Narodnem domu o prihodnosti le-tega. Izhaja iz vsestransko ustvarjalne družine, njena mati Marija Primosig vodi priznana gostilno Pri Pošti v Klodiču, njen mož Renzo Rucl, tudi arhitekt, pa je bil med pobudniki gradbene obnove Topolovega.

V lepem nagovoru, ki bi ga veljalo objaviti v celoti, je ugotovila, da ta projekt pomeni nekakšen odgovor na "družbeno razsulo, razkroj skupnosti, zanikanje lastne jezikovne-kulturne identitete ali celo na željo po begu in na odhod kot edino možnost rešitve. Kdor je ostal, je prizadet od travm, psiholoških blokad, nezaupanja, strahu in sumničenj, ki so postali nekake značajske lastnosti tukajšnjih ljudi. V tem turobnem vzdušju je leta 1994 vzklila **Stazione di Topolo** - **Postaja Topolove**, kraj priho-

tišinami".

Topolovo je seveda znan pojem pri nas. Kakih 50 dogodkov, ki se zvrstijo v tej vasi Rečanske doline vsako poletje, z udeležbo umetnikov vseh vrst in s celega sveta, se je seštel v več kot tisoč do zdaj. Stalne instalacije, kot Umetniška pot Topolovo-Livek, Čakalnica (za literarna srečanja) in založniško-gostiteljski projekt Koderjana, ki ju animira Miha Obič, razne Ambasade na pobudo sodelujočih mednarodnih gostov, Univerza, Inštitut "topologije", Univerzalna pinakoteka, Pošta, Letališče, Knjižnica "Valentino Gariup-Drjonu", Judovska skupnost... to je le skrčen seznam vseh dejanskih in simboličnih institucij Postaje, ki so zaživele v teh letih. V parlamentu so jo obravnavali kot primer dobrih praks in zgled visokokulturne inovativnosti poleg sorodnih izkušenj iz Reggio Calabrie, Gorice, Neaplja in



ktu svetlih in temnih barv. V zgornjih prostorih KD sta še dve sveži (vsaj zame) odkritji: sanjska bukolijna prikazen praznično oblečenega dekleta, morda eterične vile, ki zre v zeleno daljavo domače zemlje in ki jo je delikatno

V spodnjem foyerju sta še dva kakovostna izdelovalca dovršenih figurativnih in barvnih kompozicij, kot **Dario Pinosa** iz Zavarha pri Bardu, s svojimi kvadratnimi polji in pernatimi maskami, in **Teresa Lendaro**, Benečan-

ka, rojena v Argentini, ki živi v Vidmu, je naslikala šahovnico z zagonetnimi hieroglifi, ki oponašajo staro arhitekturo. Kot zadnje bi omenil krajino, beneško vas skozi oči in čopič **Lucie Škejcove Trusgnach** iz Ocnebrda pri Dreki, a živeče v Milanu. Nekakšno kvintesenco in rdečo nit melosa, domotožja, velike ljubezni in igrivosti, ki jo je čutiti v skoraj vseh delih umetnikov, ki žive v domačih dolinah ali po svetu, a vedno navezani na izvorno okolje in povezani z njim. Razstava je odprta še do petka, od 10. do 13. in od 16. do 18. ure.

Na koncu bi opozoril še na fotografsko razstavo **GENS**, ki jo prireja društvo Photolmago v sodelovanju z Občino Milje v miljskem muzeju Carra'. Kustos Adriano Perini je izbral trojico mladih umetnikov oz., ki se nanašajo na svet mladih. Prva dva sta iz Pordenona. **Roberto Giovetti** predstavlja ironičen pogled z majhnimi barvnimi portreti ameriškega srednjega razreda na križarjenju. **Angelo Serafin** je rekonstruiral v ateljeju značilne tipe in situacije zdajšnje mladinske kulture, katere jedro in osišeče so pametni telefon, selfiji in vsi povezani obredi. **Adriana Iaconig** pa je iz Čedad, rodila se je v Kanadi in ima korenine v Nadiških dolinah. Po diplomu na akademiji v Benetkah se ukvarja s kiparstvom, z instalacijami, a še najraje s fotografijo. Njeni intenzivni

sodobni portreti mladih so postavljeni v še nepokvarjeno, divjo naravo Benečije, ki spominja na prostrano obzorja rojstne dežele čez Lužo. Te je že predstavila v muzeju SMO v Špetru leta 2015. Razstava v Miljah je odprta do sobote, od 17. do 19. ure; v soboto tudi še jutraj od 10. do 12. ure, v nedeljo pa samo jutraj, od 10. do 12. ure. Dela so dosegljiva na spletnih straneh nekaterih ustvarjalcev, kot Guglielmotti, Iaconig, L. Tomasetig, Trusgnach. Lepo bi bilo, ko bi poskrbeli še za ostale, da bi se lahko obče (tudi po svetu) seznanili z likovno govorico, ki je med najbolj svežimi in izvirnimi v našem prostoru.

Davorin Devetak

Književna nagrada modra ptica Dobitnica je Mojca Širok za roman Pogodba

Književno nagrado modra ptica 2018, vredno 12.000 evrov bruto, je prejel kriminalni roman Mojce Širok *Pogodba*. Žirija je zapisala, da gre za odlično novo slovensko kriminalko, ki se sicer dogaja v Italiji, kjer je mafija globoko vraščena v družbeno tkivo, a bi teme, o katerih govori, lahko prenesli tudi v slovensko okolje. Strokovno komisijo za nagrado so sestavljali Nela Malečkar (predsednica), Aljoša Harlamov (namestnik predsednice) ter člani Andrej Blatnik, Bojan Švigelj, Matjaž Vračko in Tatjana Stojič. Kriminalni roman Mojce Širok, ki sega v mafijsko pod-

talje, se začne v prestižni rimski četrti, kjer policisti odkrijejo moško truplo. Po neuradnih podatkih je lastnik vile eden najuspešnejših rimskih odvetnikov, Giovanni Maria Silvestri di Sant Cristoforo. Temu umoru sledita še prometna nesreča na drugem koncu Rima in samomor najvplivnejšega mafijskega šefa v zaporu. Naključja pa obstajajo samo v



romanah, pravi glavni policijski preiskovalec. Z raziskovanjem zakulisnega dogajanja umorov nas kriminalka *Pogodba* s sočnim jezikom, živi-

mi dialogi in nepredvidljivimi zapleti odpelje v osrčje mafijskega dogajanja. Glavni akterji - kriminalisti, tožilci, novinarji in politiki - imajo obraze, karakterje, osebne zgodbe in marsikdaj tudi zavezujočo skupno preteklost, je v utemeljitvi zapisala žirija.

Mojca Širok, novinarka RTV Slovenija, je bila 13 let dopisnica iz Italije in Vatikana. Prve novinarske reportaže o sicilijanski mafiji je pisala za tednik Mladina, leta 2000 je za Televizijo Slovenijo posnela dokumentarni film z naslovom *Molk v Palermu*, leta 2010 pa je pri založbi Mladinska knjiga izdala knjigo o italijanskih kriminalnih organizacijah *Oblast brez obraza*. *Pogodba* je njen literarni prvenec, povezan je s temo, ki jo zelo do-

bro pozna. Na podelitvi nagrade je bilo slišati, da se je Mojca Širok po svoji italijanski trilogiji spogledovala z idejo, da bi napisala ljubezenski roman ali pa kuharsko knjigo. Priznala je, da kriminalni roman ni bil del načrta, izkazal pa se je kot dober način za sproščanje napetosti, prav tako se je, kot se je pošalila, lahko končno brez slabe vesti prepustila lažnim novicam. Poudarila pa je, da je zgodovinsko ozadje njenega dela popolnoma resnično, vanj pa je umestila svoje like. Za nagrado sta bili nominirani še Veronika Simoniti za delo *Ivana pred morjem* ter Suzana Tratnik za roman *Norhaus na vrhu hriba*. Odlomke iz izbranih del je na razglasitvi nagrade interpretiral igralec Ivan Rupnik. Roman *Pogodba* bo predvidoma izšel v prvi polovici leta 2018, prav tako pa bosta knjižno objavo dočakali drugi dve za nagrado nominirani deli.

Skupina Mladinska knjiga je književno nagrado modra ptica za najboljše še neobjavljeno književno delo objavila petič, tokrat za vrst roman za odrasle vseh žanrov in vsebin. Avtorji in avtorice na natečaj prijavijo še neobjavljena dela. Do 16. avgusta 2017 je na založbo prispelo 26 romanov 17 avtoric in devetih avtorjev. Dosedanji zmagovalci natečaja so Stanka Hrstelj za roman *Igranje*, Vinko Möderndorfer za mladinski roman *Kot v filmu*, Roman Rozina za roman *Županski kandidat Gams* ter Miha Mazzini za mladinsko delo *Zvezde vabijo*. Glavni urednik Mladinske knjige Bojan Švigelj je povedal, da so doslej nagrajena dela dočakala dober sprejem pri stroki, nekoliko boljši odziv pa bi si pri bralcih želeli pri romanah za odrasle, medtem ko so šli mladinski dobro v promet. Spomnil je, da so nagrado najprej podeljevali letno, odslej pa jo bodo podelili vsaki dve leti.

SNG Nova Gorica / Premiera: ON/A

V hrepenečem iskanju drugega

Na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je bila v četrtek, 16. novembra 2017, premierna oz. krstna uprizoritev plesno-dramske predstave ON/A z mednarodno zasedbo plesalcev. Zamislila sta si jo vrhunska plesalca Nastja Bremec Rynia in Michal Rynia, ustanovitelja MN Dance Company, v sodelovanju s SNG Nova Gorica. Kot že nekajkrat sta na novogoriškem odru pokazala, kako se da lahko tudi s telesom, z gibi, s trzaji vsake najmanjše mišice izpovedati vse, kar čutimo, kar nam leži na duši. Seveda je treba pri tem znati obvladati telo in z njim izraziti vsa čustva, kakor znata onadva, ki sta res krasna plesal-

ca. Morda sta navdih za to odrosko stvaritev našla prav v svoji ljubezenski zvezi. Nedavna poroka ju je še bolj zavezala enega drugega. Pri dramskem razpletu jima je bila v veliko pomoč dramaturginja Ana Kržišnik Blažica, pa tudi igralka Maja Nemec. Plesna uprizoritev je vsa prežeta z

globokim razmišljanjem, ki koronirani v grški zgodbi – prinaša jo tudi Platon v *Symposionu* -, po kateri naj bi Zevs razpolovil



vname prepri med prijateji zaradi iskrice ljubosumja, ki jo vzbudi nevestino obnašanje. A spor se kaj kmalu pomiri in vse se konča s plesom novoporočencev. Vendar, tudi ko ju združi zakonska zveza, se zdi, da nista dosegla tistega, po čemer sta hrepeneča. Znova in znova se čutita osamljena, samota ju drži v svojem oklepu in še naprej iščeta nekaj in hlata po ljubezni, ki je vsi potrebujemo kot zrak, ki ga dihamo; želita si popolnega zlitja z drugim. Spet in spet se trudimo, da bi dosegli tisto popolno ljubezen, ki bi nas potešila. Morda jo bomo našli šele v onstranstvu. Pri tem pa se bomo morda

končno zavedeli, da nismo potrebovali tega, da nas kdo ljubi, ampak, da sami ljubimo. Poleg omenjenih plesalcev so v sodobnem plesnem jeziku prikaz izoblikovali še štirje drugi plesalci, Švedinja Hanna Röckner, Italijan Giordano Orchi, Italijanka Maria Pia Taggio in Slovenka Tjaša Bucik, ki sta jih Nastja in Michal izbrala med dvestotimi plesalci z raznih koncev sveta, ki so se prijavi na njuno avdicijo. Zraven je bil še solist skupine Viperstone in plesalec Jan Valentinčič. Za svojo uprizoritev sta Nastja in Michal želela res najboljše. In tako je bilo: izvrstni plesalci, oba igralca, ki sta se imenitno vključila v plesni krog, pa še parafrazirana besedila Bertolta Brechta, Franza Kafke, Johna O'Donohuea, Platona, Rumija, Visoke pesmi in Daneta Zajca, so se homogeno zlili v čisto, z močnimi čustvi prepoznano plesno-dramsko izpoved, ki so ji gledalci na premieri namenili stoječe ovacije z dolgotrajnim ploskanjem. S tem pa so najlepše izrazili, da jih je prikazano prevzelo in da so v njem videli del sebe, svojega življenja, svoja hrepenenja, želje, pa tudi razočaranja, in tisti tesnobni občutek samote, ki nas spremlja večkrat v življenju. Saj tu na zemlji ni mogoče najti popolnosti in nerazdružljive in oplajajoče združitve z drugim/o. Morda pa bomo srečni le ... v onstranstvu, če si bomo seveda to zaslužili ...

Iva Koršič

Mrtvi nas nagovarjajo

Med dr. Lambertom Ehrlichom in Edvardom Kocbekom (2)

Drugi zapis o dr. Ehrlichu je Kocbek zapisal dan pozneje 28. maja 1942 in se glasi: "Pred seboj vidim mrtvega Ehrlicha, ki sem nekoč tudi jaz z njim mnogo govoril. Kljub svoji vedno hitrejši poti v slovenski fašizem bi zanimivi mož še živel, ko bi nam fašizem ne bil vzklil neizprosne alternative: ali življenje ali smrt ... V dramatičnem položaju med starim in novim redom, ki danes v njem živimo in ki nam nalaga izredne dolžnosti, je posebej jasno spoznanje dejstvo, da je usoda posameznika tesno povezana z usodo celote. V tako razgibanem obdobju zgodovine se stališče pravnega pojmovanja popolnoma spremeni, postane namreč politično. Menja se v tem smislu. Da se posameznikova blaginja zelo ostro podredi blaginji človekove skupnosti. Če je v mirnem času kazensko pravo postavljalo sankcije s stališča osebne človekove blaginje, potem je cilj revolucionarne justice javna, kolektivna blaginja. Pozornost politične justice je obrnjena na ogroženost ljudske skupnosti, ne pa na psihologijo obsojenca. To se pravi, da sme določena človeška skupnost z vso pravico seči po revolucionarnih sankcijah, kadar je njen obstoj ogrožen, posebno, kadar bije boj na življenje in smrt. Kdor je v takem stanju odgovoren za kolektivno usodo, ima pravico biti neusmiljen, sme vzeti življenje posamezniku in odkloniti ozire na osebne kvalitete in namen". Ob vsem tem lahko sklepamo, da se je Kocbek tedaj celo strinjal z umorom dr. Ehrlicha. Dober mesec pozneje, 11. junija 1942, lahko beremo na str. 44 v

omenjeni knjigi še to: " ... s Kidričem sem imel dolg pogovor. Prebral sem zapisnik o zaslišanju kaplana in učiteljice iz Hinj, ki sta bila justifikirana. Pomisleki, ki sem jih izrazil glede na zapisnik in glede na proceduro, so naju zapletli v resna razmišljanja. Šlo mi je zato, da dobim čimprej pogled nad nevarnimi ognjišči in da svoji revolucionarni justici podpišemo obvezan postopek ... Skupno (s Kidričem) sva ugotovila, da je potrebno dvoje, prvič, da dobimo, kolikor je mogoče, prave krivce



Foto dd

v roke, drugič pa, da duhovnike, ki začenjajo ogrožati naše vrste, justificiramo po treznem premisleku vseh okoliščin..." Danes, ko gledamo na ta čas nekoliko bolj umirjeno in spoznavamo tisto stran naše zgodovine, ki nam je bila več desetletij prikrita, se upravičeno sprašujemo, kako je lahko prišlo do takšnih ugotovitev pri nekom, ki je veljal za pronicljivega, zavednega in seveda tudi vernega misleca, kar je Kocbek tudi bil. Kaže, da so tudi nanj razmere, okolje in miselnost, ki je prevladovala v partizanstvu, tako vplivala, da je napisal tudi stvari, ki za kristjana niso sprejemljive.

Ambrož Kodolja

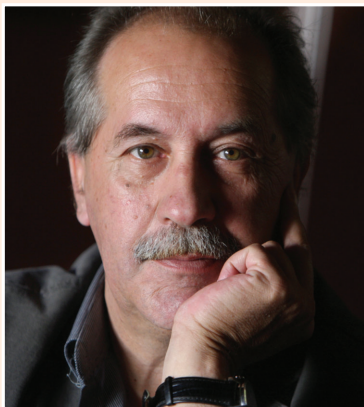
Razstava 100 slovanskih romanov

Forum slovanskih kultur je na Dunaju na ogled postavil razstavo 100 slovanskih romanov. Slavnostno sta jo odprla slovenska veleposlanica Nj. eksc. mag. Ksenija Škrilec in ruski veleposlanik Nj. eksc. g. Dmitrij Ljubinskij. Nastopila sta tudi Suzana Tratnik in Marko Sosič.

V Mednarodni ustanovi Forum slovanskih kultur so ob 10-letnici izhajanja knjig v zbirki 100 slovanskih romanov pripravili razstavo z istoimenskim naslovom. Potem ko so 108 najboljših in najbolj reprezentativnih slovanskih avtorjev sodobnega slovanskega romana v sliki in besedi predstavili na sedežu Unesca v Parizu in je razstava gostovala v Ljubljani ter Radljah ob Dravi, se je zdaj preselila na Dunaj. V avstrijski prestolnici sta jo v Ruskem kulturnem inštitutu, v sodelovanju z omenjenim inštitutom in SKICO - slovenskim kulturno-informacijskim centrom, odprla slovenska veleposlanica Nj. eksc. mag. Ksenija Škrilec in ruski veleposlanik Nj. eksc. gospod Dmitrij Ljubinskij.

"V FSK z zbirko 100 slovanskih romanov že enajsto leto skrbimo, da se imena najbolj izpovednih slovanskih literatov iz ene znajdejo tudi na knjižnih policah drugih slovanskih držav. Z branji v živo in predstavitvami pisateljev ter prevajalcev pa se naša beseda ne samo bere, ampak tudi sliši. To je ključnega pomena predvsem na predstavitvah preko meja slovanskih držav, saj so slovanski jeziki ter pisatelji slabo ali pa povsem nepoznani", je ob odprtju razstave povedala dr. Andreja Rihter, direktorica Foruma slovanskih kultur, ter dodala, da sta se jim ob tokratni priložnosti z branjem odlomkov iz del s seznama zbirke 100 slovanskih romanov pridružila slovenska pisateljica Suzana Tratnik in pisatelj Marko Sosič.

V okviru zbirke 100 slovanskih romanov je doslej izšlo že več kot 60 knjig v devetih slovanskih jezikih. Odprtje razstave je sicer del projekta mednarodnega sodelovanja, ki ga sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.



Kratke

Tretji večer Koncertne sezone Iz domače zakladnice

V nedeljo, 10. decembra 2017, ob 17.30 bo že tretji večer letošnje Koncertne sezone Iz domače zakladnice, ki ga prireja Radio Trst A. Tokrat bo na vrsti spet slovenska narodno-zabavna glasba, in sicer s poklonom bratoma Slavku Avseniku (1929-2015) in Vilku Avseniku (1928-2017), ki sta dejansko uzakonila slovensko narodno-zabavno glasbo.

V Domu glasbe - Casa della Musica, v ulici Capitelli 3 v Trstu, bodo v gosteh tri med seboj popolnoma različne zasedbe, ki bodo Avsenikovo glasbo prikazale v originalnih aranžmajih Vilka Avsenika za kvintet s tremi klarineti, za pihalno godbo in za ženski vokalni tercet. Koncert bodo poudarili Mitja kvintet, Pihalna godba MM10 in tercet Kresnice. Ljubitelji narodno-zabavne glasbe prav gotovo že več let cenijo Mitja kvintet, sestav, ki ga vodi glasbenik in pedagog Mitja Mastnak. Ta zasedba,



ki jo dopolnjuje pevka Urška Plešivčnik, se po večini posveča Avsenikovi glasbi s tremi klarineti, ki sta jo brata Avsenik poustvarjala v letih 1966-1969. V istem času so izpod peresa bratov iz Begunj na Gorenjskem nastale tudi skladbe za manjšo pihalno godbo. Te goji Pihalna godba MM10, ki je pred štirimi leti vzknila v okviru nekdanje Glasbene šole Avsenik na pobudo tedanjega ravnatelja Mitje Mastnaka. Sestavlja jo trinajst glasbenikov, v glavnem članov različnih slovenskih ansamblov. Zadnjo poslastico večera bo v poslušanje ponudil ženski vokalni tercet Kresnice, ki bo pričaral nekaj prefinjenih trenutkov s priredbami, ki jih je Vilko Avsenik izrecno napisal zanj. Koncert bosta pod taktirko asistentke

programa Nataše Ferletič vodila glasbeni urednik Aleksij Jercog in sodelavka Maruška Gustin. Interesenti si lahko zagotovijo brezplačen vstop na koncert, tako da pokličejo na telefonski številki +39 040 7784358 ali +39 040 7784281 ali da napišejo email na naslov elektronske pošte programi.slo@rai.it ali da napišejo sporočilo na facebook stran Iz domače zakladnice. Poslušalci pa bodo lahko koncertu prisluhnili neposredno na valu Radia Trst A ali prek streaming radia na spletni strani www.sedezfjk.rai.it/.

Želja po znanju slovenskega jezika se je okrepila

Na zadnjem srečanju Sloveščina z empatijo, ki ga je pripravila in vodila Elena Cerkevnič, sta prof. Anna Maria Mozzi in prof. Sabina Vecchione Grüner predstavili dva projekta, ki sta ju izpeljali v letih 2014 in 2016 na klasičnem in jezikovnem liceju Francesco Petrarca v Trstu. Na liceju se je v zadnjih

letih želja po spoznavanju slovenskega dela mesta okrepila. Pričevanje študentke Elise in primerjanje, ki ga je uokvirila dr. Mirta Čok, znotraj podobnih območij v Evropi, z evropskimi smernicami o temi bogastva kulturne raznolikosti, je želelo izpostaviti dokaz, da je obstoječa še prešibka politična in institucionalna volja, da se promovirajo in udeležujejo večji projekti, ki bi omogočili spoznavanje, miroljubno sožitje in sodelovanje slovenskega in

italijanskega dela mesta. To je tudi vzrok gospodarskega zastoja mesta. Profesorica, slavistka in raziskovalka Bogomila Kravos je izpostavila pomembne vidike, vredne širjenja obzorij in upoštevanja znotraj italijanskega dela mesta. Večer je obogatila Ivana Kreševič, gojenka Glasbene matice.

Ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev

Mamičev Dalmatino: brez dlake na jeziku

Društvo slovenskih izobražencev je tokrat gostilo univerzitetnega diplomiranega zgodovinarja in novinarja, svetovljana in neuklonljivega borca za resnico in demokracijo Tina Mamiča, ki je pri Mladiki v sodelovanju z družinsko založbo Adam izdal knjigo *Dalmatino*. V njej je izbor najboljših besedil, povezanih v celoto z rdečo nitjo, in sicer pogled na domovino tostran, onstran meje in iz izseljenstva. Življenje in delo avtorja je predstavil Milan Gregorič, ki je napi-

sal tudi spremno besedo. Profesor zgodovine in diplomirani novinar Tino Mamič se je rodil leta 1972 in je odrasčal v Šturjah pri Ajdovščini. Leta 1991 je maturiral kot prva generacija maturantov Škofijske gimnazije, ki ji je država priznala spričevalo. Opravil je civilno služenje vojaškega roka v Zavodu za invalidne otroke v Vipavi. V Kopru je dobil prvo

urednik ter jim povečal branost in naklado. Po sedmih letih dela se je odločil za samostojno pot. Redno objavlja v različnih slovenskih medijih in sodeluje s prispevki na raznih simpozijih. Pred tremi leti je pri družinski založbi Adam izdal knjižni prvenec *Protestantino*. Avtor je najprej obrazložil naslov svoje knjige, ki si jo je zamislil kot eno besedo. To je v spomin na njegovega dedka Adolfa Bratino, ki je svojemu sinu, Dalmatincu, stalno ponavljal besede sv. Hieronima: "Oprosti, Bog, kajti

jeziku spregovori o krivicah in lažeh.

Na predstavitvi v Peterlinovi dvorani je na vprašanje, kaj se je zgodilo, da je odšel od Primorskih novic kot odgovorni urednik, dejal, da je bilo škoda časa. Takrat so imele premalo kadra in on se je vrnil iz Bruslja. Zelo dobro je poznal mednarodno politiko. Nekdanja udbovka ga je zelo hvalila in je pridobil samozavest. Ko pa je napisal uvodnik in uporabil besedno zvezo "rdeči direktorji", se je vse spremenilo. Niso pa ga mogli odpu-



Foto damj@n

službo kot urednik revije Ognjišče, kateri je sledilo še veliko zaposlitev. Uredil je več zgodovinskih knjig za založbo Ognjišče. V Luksemburgu je kot uslužbenec Evropske unije opravljal delo korektorja za slovenščino na oddelku za sekundarno zakonodajo. Poleti 2004 je delal v Bruslju kot novinar na generalnem direktoratu za pravosodje. Pripravljal je nacionalna poročila Evrobarometra za Evropsko komisijo. Naslednje leto se je vrnil in postal najprej novinar in urednik pri Primorskih novicah, leta 2006 pa odgovorni

Dalmatinec sem". Naslov se sklicuje tudi na prigodo poslanca v hrvaškem parlamentu, ki je na očitek, da je vpil na kolege, odvrnil: "Veste, Dalmatinec sem, mi govorimo malce glasneje". Tino Mamič, ki se čuti Slovenec in Hrvat ter je na oboje ponosen, je predstavil poglavja in jih pokomentiral. Tako se zvrstijo *Zdrava pamet*, *Prazniki (ni) so prazni (ki)*, *Slovenija danes*, *Zgodovina učiteljica*, *Mediji kokla* in *Kam se politika vtika*. Skupno je v *Dalmatinu* zbranih 69 prispevkov, ki kažejo na avtorjevo neuklonljivo držo, saj brez dlak na

stitti, zato so mu prepovedali pisati o notranji politiki in mu dodali bolj "žensko" prilogo. Pisal je kolumne, ki so bile po mnenju nekaterih veliko bolj hudo-mušne in prepričljive. Mamič je dejal, da imajo slovenski novinarji dve težavi: politično opredeljenost v povezavi z mesijanskim kompleksom in to, da so zelo neizobraženi; ne poglobljajo se, ker napišejo stvari na hitro. Prepričan je, da so mediji glavna plat razvoja slovenske družbe: "Če bomo spremenili medije, bomo spremenili tudi državo".

Metka Šinigoi

Malgaški zbor "Šambača" v Rojanu

S srcem zapete pesmi v afriškem duhu

V nedeljo, 26. novembra 2017, so bili radijski poslušalci, ki so ob 9. uri spremljali sv. mašo iz župnijske cerkve v Rojanu, gotovo presenečeni, ko so zaslišali bogoslužno petje. V Rojan je namreč prišla vokalno-instrumentalna skupina "Šambača", ki združuje pevce iz raznih krajev osrednje Slovenije in poje v malgaščini, to je v jeziku, ki ga govore na otoku Madagaskar. Z malgaško sveto mašo so ti pevci leta 2015 presenetili misijonarja Pedra Opeko ob njegovem obisku v Sloveniji. Po tem dogodku so gostovali še v raznih župnijah v Sloveniji, na avstrijskem Koroškem in tudi na Primorskem.

Mladi pevci so pod vodstvom prav tako mladega dirigenta Marka Petroviča in ob instrumentalni

spremljavi peli uglašeno in navdušeno in čutili je bilo, da pojejo s srcem. Vse pesmi so bile primerne za bogoslužje in slavljenje, seveda na afriški način, ter so bile v malgaškem in kreolskem jeziku. V njih se večkrat ponavlja beseda "šambača", ki pomeni vesel,

srečen, blažen. Verniki so v cerkvi z velikim zanimanjem poslušali nenavadno petje, ki je vse prevze-

lo. Po maši in obveznem slikanju pred cerkvijo so člani rojanskega društva pogostili pevce v Mariji-



Foto M. Mavri

še skupaj zapeli, poskrbeli pa so tudi za vodiča, ki je skupino že čakal ob 12. uri in jo peljal na ogled mesta. Res lepo in zanimivo doživetje za rojanske vernike in go tovo tudi za radijske poslušalce.

(dž)

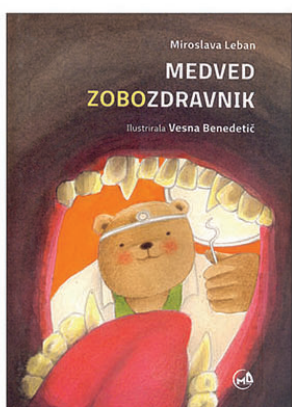


PASTIRČEK

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA



PREDSTAVITEV TREH NOVOSTI ZA OTROKE



MALI GLEDALIŠKI VRTILJAK

Napisala Lučka Susič, ilustriral Matej Susič

NAPAKE IN SPAKE PROČ! POMAGAJMO PACKOTU!

Napisal in ilustriral Walter Grudina

MEDVED ZOBOZDRAVNIK

Napisala Miroslava Leban, ilustrirala Vesna Benedetič

V ČETRTEK, 7. DECEMBRA 2017

OB 16. URI

**V ODDELKU ZA MLADE BRALCE NARODNE IN
ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE, ULICA FILZI 14 V TRSTU**

**PRISOTNI BODO AVTORJI
IN ILUSTRATORJI**

VSI TOPLO VABLJENI!

Pisatelj gost na liceju France Prešeren v Trstu

Claudio Magris je govoril o avstrijski literaturi

Znani tržaški pisatelj in germanist Claudio Magris je v četrtek, 24. novembra, obiskal licej Franceta Prešerna v Trstu. Priljubljeni pisatelj se je tokrat že petič kot gost mudil na liceju Prešeren, kjer se je srečal z dijaki klasične in znanstvene smeri. Pisatelja so najprej pozdravile melodije Beethovna v odlični izvedbi dijakov Maksa in Vanje Zulianija s klavirjem in violino.

Claudio Magris je na srečanju, ki ga je organizirala profesorica Veronika Breclj, najprej spregovoril o tem, kako so nastajale njegove knjige; potlej je pisatelj predstavil svojo največjo strast oziroma avstrijsko literaturo.

Magris je razčlenil delo, ki je nastalo kot diplomska disertacija in nosi naslov *Habsburški mit v moderni avstrijski literaturi*. Zatem je spregovoril o študijskih letih, ko je obiskoval fakulteto v Turinu. Tam je začutil domotožje in se je zaradi tega prvič lotil branja tržaških pisateljev. Na tak način se je približal rodni stvarnosti. Med posegom, ki ni potekal v obliki konference, ampak v sproščenem pogovoru, je publicist z odkritosrčnimi besedami dejal: "Da bi boljše spoznal domače mesto, sem moral stopiti nazaj v preteklost in spoznati, kaj je bilo prej, v času Habsburžanov". Obdobje hab-

sburškega imperija je ostalo zapisano kot obdobje reda in harmonije; pisatelja pa je tedaj zanimalo поблиže spoznati tudi "nered", ki je bil po pisateljevem gledanju prisoten v monarhiji. Povedal je, da sploh ni



vedel, o čem bo pisal, kajti knjige se po pisateljevem mnenju ne rojevajo z nekim določenim osnutkom, ampak nastajajo polagoma med pisanjem.

Za pisanje tega dela se avtor ni odločil iz nostalgčnih namenov, ampak je segel po antologiji tržaških iredentistov, ki so se prostovoljno kot vojaški dezertjerji pridruževali italijanski vojski med prvo svetovno vojno; za avtorja so bila temeljnega pomena njihova ljubezensko-agresivna in nostalglično-kritična razpoloženja. Povedal je, da so se ravno največji iredentisti nekaj let po razpadu Avstro-Ogrske zavedali, kaj jim je ta večnarodna država pomenila, in obžalovali razpad države, ki je različnim narodom nudila enake pravice in dovolila razvoj različnih kultur.

Omenjeno diplomsko delo je nato izšlo pri znani založbi Ei-

naudi.

Pisatelj je o pojmu Mitteleurope oz. Srednje Evrope pripomnil, da so se iz nacionalnih razlikosti habsburškega imperija rojevali ostri nacionalizmi; po pisateljevih besedah je ta svet predstavljal mozaik, ki se ni skladal, ampak se je postopno razkrojeval na majhne delce.

Magrisov poseg so dodatno obogatili dijaki liceja z branjem odlomkov iz avtorjevih del ter vmesen nastop nadarjenega pianista Simona Kravosa, ki je na klavir poslušalcem postregel z venčkom starih tržaških pesmi.

Srečanje s pisateljem Claudiom

Magrisom je bilo namenjeno tudi pripravi na dijaški izlet na Dunaj.

Sproščeno vzdušje, ki je zavladalo med omenjenim obiskom, je sprožilo val vprašanj, ki so jih gostu postavili prisotni dijaki in profesorji.

Dijake je zanimalo, v kolikšni razsežnosti je književnost vplivala na njegovo življenje in ga pogojevala. Magris je dijakom odgovoril, da je literatura nanj ogromno vplivala. Ko je bil star le pet let, mu je teta prebiral Salgarija, takrat se je prvič seznanil z nematerialnim svetom. Ko mu je bilo sedem let, je prepisoval besede iz enciklopedije in začel postopoma ustvarjati izmišljene zgodbe; pri "zrelih" enajstih letih pa je že napisal prvo knjigo.

Melodije Debussyja v izvedbi dua Maksa in Vanje Zulianija so ob sklepu literarnega srečanja dodatno oplemenitile Magrisovo pripovedovanje in dajale poslušalcem občutek, da je v kakšni prestižni koncertni dvorani na Dunaju, v Trstu ali Budimpešti.

Marko Manin

Študijska štipendija Albina Ločičnika za akademsko leto 2017/2018

Slovenska prosveta razpisuje že šesto leto študijske štipendije iz Sklada Albina Ločičnika v spomin na dobrotnika in zavednega Slovenca inž. Albina Ločičnika.

Štipendije so namenjene slovenskim univerzitetnim študentom in študentkam inženirstva s stalnim bivališčem v Furlaniji Julijski krajini, ki so se v študijskem letu 2017/18 vpisali na študij omenjene smeri. Prošnjam, katere je treba nasloviti na Slovensko prosveto, ul. Donizetti 3, 34133 Trst do 31. januarja 2018, je treba priložiti:

- kratek življenjepis - europass (s podatki o dosedanjem šolanju in sodelovanju v slovenskih organizacijah)

- potrdilo o vpisu na fakulteto oziroma potrdilo o opravljenih izpitih za naslednje letnike

- potrdilo ISEE

Predvidene so štiri štipendije, o katerih višini bo odločala komisija. Ob enakih pogojih bodo imeli prednost študenti gradbene smeri.

Razpis je objavljen tudi na spletni strani Slovenske prosvete (www.slovenskaprosveta.org), za dodatne informacije pišite na uprava@slovenskaprosveta.org.



Lelja Rehar v vipavski narodni noši leta 1946

je sama še obogatila in nobenega zakopala. Leta 1940 je v Mariboru končala gimnazijo, nadaljevala študij na filozofski univerzi v Ljubljani in diplomirala iz italijanskega jezika in književnosti, istočasno pa študirala še na Akademiji za igralsko umetnost. Leta 1947 je prišla v Trst in se poročila z Modestom Sancinom, dramskim igralcem, pevcem, režiserjem in kulturnim delavcem.

V zakonu sta imela šest otrok, od katerih so trije majhni umrli. Kljub številni družini je velik delala za radio Trst A. Napisala je več iger za otroke, tudi za odrasle, in več kot 80 dramskih del.

Minka Punčuh, rojena na Slapu, je bila znana učiteljica na vipavski šoli, kamor je prišla leta 1946 s Cola. Učila je po raznih krajih, tudi na Erzelju. Oče pa je bil časnikar, pesnik, pisatelj in kulturni delavec, rojen v Šturjah pri Ajdovščini. Na družino pokojne prof. Lelje nas v Vipavi od leta 1985 spominja tudi poimenovanje glavne ulice po njenem bratu Vojanu Reharju, ki je bil organizator OF na Vipavskem in je leta 1941 prišel iz Maribora na Primorsko. Umrli je leta 1975 v Zemonu v Srbiji.

Pokojna gospa Lelja je bila obdarjena z mnogimi talenti, ki jih

sle, in več kot 200 radijskih oddaj v dialogizirani obliki. Od leta 1976 do upokojitve je 16 let poučevala Italijane prevajanja iz italijanščine v slovenščino na Visoki šoli za tolmače in prevajalce v Trstu, ki vzgaja kadre za mednarodne organizacije. Leta 1949 je gospa Lelja postala članica Slovenskega narodnega gledališča v Trstu, ki je dajalo našim ljudem odlične predstave, slovensko besedo in narodno zavest. V tem času je predavala dikcijo na dramski šoli Slovenskega narodnega gledališča. Leta 1964 je v Vipavi umrl njen mož Modest in

Obvestila

Področni svet za Trst in Milje vabi še posebno mestne vernike na pobožnost molitve rožnega venca (tudi v slovenščini) na praznik Brezmadežne, v petek, 8. 12. 2017, ob 11.30 na trgu Garibaldi pri stebru z Marijinim kipom.

Na praznik Brezmadežne, v petek, 8. 12. 2017, bo ob 16. uri v kapeli Marijinega doma v ul. Risorta 3 slovesen blagoslov, s shodom članic Marijine družbe in sprejemom novih članic, ob sodelovanju pevcev Združenega pevskega zbora ZCPZ. Vabljeni vsi Marijini častilci.

Marijina družba bo imela občni zbor v nedeljo, 10. 12. 2017, ob 16. uri, na svojem sedežu v Marijinem domu v ul. Risorta 3. Vabljene vse članice. **Področni svet Pastoralnega središča za Trst - Milje in Vincencijeva konferenca** vabita ob prihajajočem prazniku Božiča na obisk gostov v domu za starejše ITIS, ul. Pascoli 31, v torek, 12. 12. 2017: v cerkvi v I. nad.

(oddelek Margherita, nato levo) bo ob 16.10 molitev rožnega venca, ob 16.30 sv. maša, ki jo bo daroval msg. Franc Vončina, sodelujejo pevci zbora od Sv. Vincencija, skavti in skavtinje - po maši prijateljsko druženje.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: Magdalena Krednik 20 evrov, Radovan Legiša 20 evrov, Misijonski Krožek - Mačkovlje nabral na Misijonsko nedeljo 2.317 evrov, slovenski verniki - Barkovlje 95 evrov. Za misijon p. Ernesta Saksido: N. N. posvojitvev otroka na daljavo 350 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:

ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX

Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29, 34135 Trst

V zvezi s poimenovanjem ulice po Almiranteju

Ciriani je grobo napadel Gabrovca

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovca je bil deležen grobege verbalnega napada s strani pordeonskega deželnega svetnika iz vrst desnice Luce Cirianija, ki je zahteval zapisnik seje in prevod v italijanščino Gabrovčevih izjav, češ da ga namerava prijaviti zaradi hujškanja in onečaščenja spomina na poslance Almiranteja. Svetnika Cirianija je še posebej razkačilo namigovanje, naj bi bil atentat na slovensko šolo pri Sv. Ivanu povezan z Almirantejevim nastopom v Trstu nekaj dni pred atentatom, ko je desničarski veljak govoril o slovenskih

bacilih, ki jih gre iztrebiti. "Mirno in prepričano potrjujem vsako svojo besedo in reakcija kolega Cirianija me dodatno utrjuje v prepričanju, da je Almirantejevo povečevanje povsem neumestno, protizgodovinsko, protievropsko in nespoštljivo do zgodovine, spomina in tragičnih izkušenj Trsta in širšega obmejnega prostora. Povečevanje prepričanega rasista, nestrpnega in fašista je znak nedobrega nasilja, ki ga mora demokratična družba jasno in nedvoumno odkloniti", je Cirianijev izpad komentiral deželni svetnik SSK Igor Gabrovca.

Ob slovesu prof. Lelje Sancin Rehar Hvaležen spomin nanjo in njeno dragoceno delo

Gospa profesorica Lelja Sancin Rehar je bila z Vipavo močno povezana zaradi svojih prednikov. V njej je preživela otroška leta pri starih starših. Čeprav je živila v Trstu, je pogosto prihajala v Vipavo, posebno ob dnevu Vseh svetih, in obiskovala družinski grob, kjer so pokopani njena mama Minka Rehar, rojena Punčuh, in stari starši Antonija Punčuh in Fran Punčuh, ki je bil soustanovitelj Hranilnice in posojilnice na Slapu leta 1893.

Tudi letos 31. oktobra se je po-kojna gospa Lelja pripeljala s si-

nom iz Trsta v Vipavo in obiskala grob svojih dragih. V večernih urah se je s težavo oglasila pri nas doma, kot je to storila že večkrat. Tokrat je bila manj zgovorna. Opazili smo njeno utrujenost, in ko jo je sin odpeljal nazaj proti Trstu, me je obšla zla slutnja, da je to morda njen zadnji obisk njej drage Vipave. In res je bilo tako. Umrli je 9. novembra v Trstu v starosti 95 let.

Gospa Lelja je bila rojena v Mariboru 11. 5. 1922, kamor so se njeni starši Minka in Radivoj Rehar umaknili pred fašizmom, še pred njenim rojstvom. Mama



Leljini sorodniki na Rovni Slap - leta 1920-1921.



Leljini brat Vojan Rehar

generaciji Primorcev, ki so okusili fašizem in se borili za priključitev Primorske k matični domovini Sloveniji. Zato je tudi tako ljubila svoj materni jezik. Da tega ne bi nikoli pozabili. Naj počiva v miru.

Vsem članom njene družine izrekam iskreno sožalje.

Magda Rodman, Vipava

Prvi kristjani so bili zgled v ljubezni, medsebojnem sodelovanju in odpuščanju

825 let župnije in 25 let društva ARS Bovec

Ob 25-letnici Društva ARS in 825-letnici bovške župnije je bila v bovški župnijski cerkvi sv. Urha sv. maša za žive in pokojne člane društva in njihove prednike. Po maši so v župnišču pripravili še prijeten kulturni program z odprtjem priložnostne razstave o vsebinsko bogatem delovanju tega društva. Po razstavi je še naslednjega dne vodil njen avtor Zoran Kašca. Na dan svečanosti, 18. novembra, je poleg dekana Viljema Čušina, ki je vodil sv. mašo, in duhovnega pomočnika mag. Bogdana Vidmarja je le-to daroval tudi Stanko Sivec, upokojeni duhovnik,

sicer rojen na Livku. Kar 28 let je bil namreč župnik v bovški župniji in je ustanovitelj društva

se imajo med seboj radi, sodelujejo in si odpuščajo". Za vse to si moramo prizadevati tudi danes: "Sodelujte, sodelujte, sodelujte"! je bilo njegovo temeljno sporočilo tega večera, "kajti brez Boga gre Evropa v nič", je še pripomnil na slovesnosti v župnišču, kjer so pripravili omenjeni kulturni program. Stanko Sivec, nekdanji koordinator izjemno uspelega, velikega praznovanja ob 800-letnici župnije Bovec leta 1992, se je zahvalil vsem v takratnem iniciativnem odboru, ki so žrtvovali veliko



Prisotni člani ARS

ARS. Prisotne je spomnil, da so svojčas pogani množično pristopali h krščanstvu, ker so prve kristjane jemali za zgled: "Oni

vanja ob 800-letnici župnije Bovec leta 1992, se je zahvalil vsem v takratnem iniciativnem odboru, ki so žrtvovali veliko

Katja Ferletič

TAKI SMO (19)

Kako se lahko izognemo stresu med božičnimi prazniki

Že spet smo v adventnem času. Lučke so v mestih že prižgane in na ulicah božične melodije ustvarjajo veselo, paznično vzdušje. Pripravljamo se na lepe trenutke v družbi naših najdražjih, ob božičnem drevescu, jaslicah in slastnih jedeh na bogato obloženih mizah. Čeprav vsi vemo, da je Božič praznik ljubezni, družine, priložnost, da se spomnimo tudi na vse tiste, ki so lačni, v mrazu, sami ali bolni, da obudimo stare navade in ustvarimo nove in da skupaj preživimo čim več toplih in dragocenih trenutkov, se bomo gotovo zelo težko izognili stresu, ki ga s seboj prinašajo priprave na ta praznik. Tudi če se res odločimo, da letos ne bomo sužnji potrošništva, mrzličnega nakupovanja, brskanja po spletu in vrst pri blagajnah, nam bo to gotovo zelo težko uspelo, saj otroci (in odrasli) pričakujejo, da jim bo Jezušček prinesel zaželeno darilo, da bo nona spekla potico in mama piškote, da bo hiša kljub kuhanju in pečenju čista in elegantno okrašena. Vsi smo, hočes nočes, bolj ali manj vključeni v začaran krog potrošništva. Prazniki so pred vrati in nastopil je skrajni čas, da se psihološko in fizično pripravimo na vse situacije, ki so lahko vir stresa. Iskanje primerne darila (in po možnosti čim manj dragega), obiski prijateljev in znancev, organizacija kosil in samo misel, da bomo morali preživeti več ur v družbi tistih sorodnikov, katerim se med letom skušamo izogniti, nam povzročajo tahikardijo, glavobole, mozolje, odpadanje las, prebavne motnje in v najslabših primerih panične napade. Angleški znanstveniki so med preučevanjem "božičnega" stresa dokazali, da je ta na najvišji stopnji 24. decembra ob 14.30. To je trenutek, v katerem skrbi za last minute nakupe in organizacijo praznika dosežejo vrhunec. Seveda obstaja tudi bistvena razlika med moškimi in ženskami: 41 % moških se med božičnimi počitnicami odpočije, a le 25 % žensk lahko reče isto. Skratka, v prazničnem obdobju stres neizmerno naraste. Izmisli si moramo primerno strategijo, da bomo lahko preživeli tudi letošnji Božič!

Za ohranitev našega duševnega zdravja začnimo z najbolj pomembnim pravilom: odreči se moramo absolutni popolnosti, saj, čeprav se imamo za nezmotljive, bomo zelo verjetno kaj pozabili ali bomo deležni kritik in naši živci bodo s težavo ostali mirni. Pri pripravljanju prazničnih kosil moramo imeti v mislih, da so to priložnost za združevanje in veselje, ne pa, da moramo po vsej sili na goste narediti dober vtis. Napišimo seznam stvari, ki jih želimo narediti, pri tem pa ne pozabimo, da bo seznam funkcionalen in uporaben samo, če ne bo



predolg - naj ne presega dvajsetih točk. Vsekakor se moramo zavedati, da, ko domov povabimo prijatelje in sorodnike, ne tekmujejo za najboljšo izvedbo prazničnega kosila, sestavimo torej meni, primeren za naše kuharske sposobnosti; kar je mogoče, skuhamo prej in, če se le da, vključimo v delo tudi koga drugega. Razdelimo si naloge in čim več delegiramo!

Kar se tiče nakupovanja daril, se spomnimo, kako smo se lani v gneči kot ovce prekladali iz trgovine v trgovino in nam je šlo na jok. Težava je v tem, da se večina ljudi odloči za nakupovanje na "Panic Saturday", torej v soboto pred Božičem. Vsi tisti, ki za nakup daril nismo pomislili med letom, je dobro, da se za to odločimo vsaj mesec pred prazniki in se tako izognemo gneči. Znanstveniki so preverili, da se med iskanjem pravega darila, v vrstah pri blagajnah in prerivanju po nabito polnih ulicah srčni utrip lahko zviša do 130 utripov na minuto. Tesnoba v nas izhaja tudi iz dejstva, da je pogosto naš proračun, namenjen nakupu daril, nizek, to nam povzroča frustracije in zato ta trenutek odlagamo. V resnici s tem slabšamo situacijo, saj nakupovanje zadnji trenutek pred prazniki zmanjša možnost izbire. Odločimo prej,

koliko denarja si lahko privoščimo porabiti in da se bomo te odločitve res držali, opravimo vse nakupe v gotovini: z uporabo kreditne kartice lažje trošimo denar, in to še posebno v trenutkih tesnobe in stresa,

ki spodbujajo impulzivne nakupe. Svetujem, da se pravočasno odločimo in se odpravimo v trgovine vsaj na začetku decembra in takoj ob začetku njihovega odpiralnega časa in da si med gledanjem izložb in premikanjem iz trgovine v trgovino nadenemo slušalke in poslušamo seznam svojih najljubših pesmi: številne študije so dokazale, da glasba zniža srčni ritem in krvni tlak in nam zmanjša občutek tesnobe.

Tudi dejstvo, da bomo morali nujno srečati osebe, ki nam niso prav pogodu, nam povzroča duševno stisko, ki se lahko pokaže tudi s fizično slabostjo. Bodimo odkriti in odločimo se, s kom si res želimo preživeti naš čas. Čeprav lahko to pomeni kršenje tradicije in nam povzroča občutek krivde, zavedajmo se, da nikjer ne piše, kaj moramo med počitnicami nujno storiti: izognimo se jezi in frustracijam in izberimo prave ljudi. Bodimo nežni do naših najbližjih, igraymo se z otroki in običajno starejše, to bo povečalo proizvodnjo hormonov oksitocina in dopamina in stres se bo zmanjšal.

Predvsem pa ne obsedajmo se z željo po idealni popolnosti in ne postavljajmo se na konec seznama. Vzemimo si čas zase in, čeprav je Božič večkrat podoben maratону, spomnimo se, da je vendar praznik, čas veselja in ljubezni!

Avstrije. Praznovanja so se udeležili tudi skoraj vsi predstavniki tedanjih parlamentarnih strank. Poleg osrednjega praznovanja je ta odbor skrbno pripravil še številne prireditve, ki so potekale čez celo leto.

Kot je povedal Zoran Kašca, eden ključnih povezovalcev v tej organizaciji, jih je "prav uspeh praznovanja navdal z odločitvijo, da bodo dejavnost nadaljevali v okviru Društva

ARS Bovec, ki je bilo uradno registrirano nekoliko pozneje. V obdobju 25-letnega delovanja je društvo pripravilo več kot 200 najrazličnejših prireditev. Organiziralo je razstave, koncerte, predstavitev publikacij, literarne večere, odkritja spominskih obeležij zaslužnim krajanom, postavitve jaslic po podružničnih cerkvah in ambientalne dogodke".

/ str. 14
Miran Mihelič

PRIMORSKI PRIIMKI (55)

FAVETTI

Furlanski priimek, ki ga najdemo na Vipavskem, izhaja iz imena Fabio. V italijanščini tako poznamo priimke Fabi, Favi, Favetto in Fabietti. Furlanska izpeljanka tega pa je, kot domneva jezikoslovec Angelo Bongioanni, Favetti.

V Skrilje je priimek prišel iz Furlanije. Zanimivo, da se je v skrivskem (ali pravilno skriljanskem) narčju V spet spremenil v B. Fabejtovi, še danes rodbini rečejo domačini. Po ustnem izročilu so Fabejtovi prišli iz Furlanije, kjer naj bi posestvo pridobili od furlanskih grofov Pagliaruzzi. V vasi se je o rodbini ohranilo nekaj zanimivih govoric. Ena od gospe Favetti naj bi tako imela 22 otrok. In da je družina priselila pred 500 leti. Prvi Favetti je pil od stu-

živeči starejši vaščani se spominjajo, da so jih učiteljice peljale na ogled slike, ki pa je izgnila neznano kam. Pripovedujejo, da je

Anton v času županovanja zgradil vaško cesto, ki je razpolovila domačijo: na desni strani so ostala

gospodarska poslopja, ki jih danes ni več, na levi strani pa domačija, kot jo poznamo danes. O velikosti domačije nam danes priča franciscejski kataster iz leta 1839.

V spominu vaščanov je ostal Vincencij Favetti, ki se ga spominjajo kot dobrega gospodarja. Imel je kmetijsko šolo in prvi v vasi je posadil hruškov nasad. Klicali so ga gospod Vincenc. Z ženo Terezijo Kompara, domačinko, rojeno l. 1882, sta imela pet otrok. Eden, Jožef Marij Favetti (1908–1985), je ostal na domačiji, drugi, Evgenij Fidelis Favetti (1906–2000), pa se je zaradi fašizma umaknil v Ljubljano. Tam je delal v knjigarni zbiralca Janeza Dolžana, ki mu je ob rojstvu sina Evgena za darilo poklonil dva Prešernova rokopisa. Po drugi svetovni vojni se je Evgen preselil v ZDA, kjer je dragocena rokopisa poklonil Slovenskemu muzeju v Clevelandu.

Zadnji, ki je živel na domačiji, je bil Mario Favetti, poročen z Rozalko. Za njim je ostala hči Vida Favetti, poročena Varga, ki pa je od doma odšla še zelo mlada. Poročila se je z možem, ki je bil madžarske narodnosti. Leta 2008 je v 63. letu starosti umrla. Tako se je končalo dobrih 200 let dolgo bivanje rodbine Favetti v Skriljah. Domačija "Pr' Fabejtavih" ima pred vzhodom obokano poslikano kapelico s fresko sv. Janeza Nepomuka. V notranjosti je poslikana dnevna soba – tako imenovani "piano nobile". Ohranjena je tudi



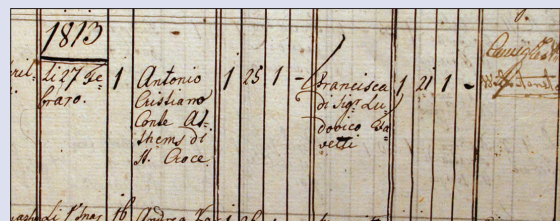
Vhod v podeželski dvorec Favetti v Skriljah, kjer je lepo ohranjena tudi dvorana, t. i. piano nobile. Danes je poslopje na novo zaživelo tudi s turistično, romarsko in kulturno dejavnostjo.

denca in čudežno ozdravel, zato se je naselil v Skriljah. Poglejmo pa, kaj so nam o tem odkrili arhivi. V vseh matičnih knjigah, ki so ohranjene med letoma 1627 in 1716 je samo en zapis s tem priimkom. To pa kaže, da se je družina v vasi naselila "šeše" konec 18. stoletja. Kot kažejo dokumenti, sta se plemenita Ludvik de Favetti (1754–1814) in Katarina de Pagliaruzzi (1759–1840) priselila v Skrilje okoli leta 1790. Pred njima je v dvorcu živel Franciška de Pollini. Bila sta zelo ugledna, oba plemiča. Ludvikov oče Camillo je bil verjetno Furlan. Priimek je na Goriškem še danes živ. Po Carlu Favettiju, ki si je kot največjo zaslugo štel poitalijančevanje Gorice, pa se imenuje tudi ulica v Gorici – Via Carlo Favetti.

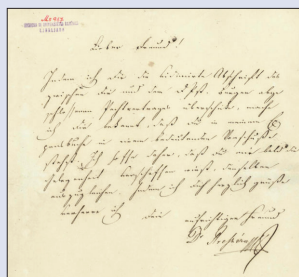
Prvi zapis o družini najdemo v poročni knjigi, ki jo hrani župnijski arhiv v Kamnjah. O poroki osemnajstletne Ane Favetti, rojene 1792 z opombo NOBILES (plemenita), z devetindvajsetletnim Andrejem. Njuni poročni priči sta bila zakonca grof in grofica Attems. Ana je bila hči Ludvika in Katarine. Leta 1813 je bila tako v skrivski cerkvi slavnostna plemiška poroka.

Ludvik je umrl razmeroma mlad. Posest je kasneje prevzel sin Vincencij de Favetti, ki se je pozno poročil s precej mlajšo domačinko, ki ni bila modre krvi, Marijo Rustja (1821–1894).

Tudi njegov sin Anton Fridrik (1843–1887) se je poročil z domačinko iz Dobravelj, Jožefo Zgonik (1841–1921), in umrl, še preden je dočakal abrahama. Po pripovedovanju naj bi bil Anton vaški veljak, veleposestnik in župan. O njem je znana anekdota, naj bi prodal posest v Trnovskem gozdu cesarju Francu Jožefu. V poklon naj bi mu cesar podaril dragoceno. Vaščanom se je vtisnil v spomin zlat križ, okrašen z dragimi kamni, ki so ga ob njegovem pogrebu nosili za krsto. Poleg križa naj bi bila v stavbi tudi velika dragocena slika. Nekateri še



Leta 1813 se je v Skriljah zgodila razkošna plemiška poroka med Attemsi in Favettijevimi.



Rodbina Favetti ni pomembna le v krajevnem okviru, ampak tudi v nacionalnem. Evgen Favetti je Slovenskemu muzeju v Clevelandu poklonil dva rokopisa Franceta Prešerna.

črna kuhinja z dvema krušnima pečema.

Razpadajočo domačijo je pred leti kupil gradbenik Marjan Rovtar. Zaradi birokratskih ovir je kar tri leta trajala procedura, da je prišlo do odkupa in začetka zelo drage obnove. Rovtar jo je zgledno obnovil v skladu z najodobnejšimi smernicami varstva kulturnih spomenikov. Prav na primeru te restavracije je naredil diplomsko nalogo tudi Marjanov sin Marko Rovtar pod mentorstvom umetnika Oskarja Kogojca.

Kmečki dvorec Favetti je danes namenjen turistični in gostinski ponudbi, v njem pa je bila tudi že cela vrsta kulturnih prireditev. Dvorec je na slovenskem popisu nepremične dediščine, leta 1987 pa ga je Občina Ajdovščina razglasila za etnološki spomenik.

Po pripovedovanju naj bi na posestvu uspevala tudi oljka, ki pa se je tudi najstarejši domačini ne spominjajo več. Znano je, da je bila leta 1929 zelo huda zima, v kateri je pomrznila večina sadnega drevja. Italijanska oblast je z odlokom prepovedala sajenje oljk na območju Krasa in Vipavske doline. V zadnjih letih se tudi to spreminja.

Tino Mamič



Novice iz slovenske politike

Položaj in financiranje zasebnih osnovnih šol

B ožične in novoletne luči in barve bi v pravno in socialno urejeni državi, kakršno razglašata zdajšnja koalicija in oblast, lahko pomenile marsikaj dobrega, tudi zadovoljstvo z javnega prizorišča izrinjenih Slovencev. Toda država je iz ideoloških in političnih razlogov razdeljena na različne sloje, ki imajo vsak svoje interese in mnenja o državi, oblasti in na splošno o razmerah ob koncu tega leta. Hrupno veseljačenje in različne prireditve v okviru razvpitega t. i. veselega decembra pač nudijo samo fasado, lažno, o družbi in državi. Veliko ljudi je zaradi tega povsem ravnodušnih do razmer in sprotnega dogajanja v Sloveniji. Tako so tudi nezainteresirano sprejeli novico, da bodo naslednje parlamentarne volitve, na katere se politične stranke in večje skupine civilne družbe sicer že intenzivno pripravljajo, verjetno v nedeljo, 3. junija 2018. Zaradi mnogih razlogov, tudi zaradi vloge in vrednot katoliške Cerkve, verniki, pogosto pa tudi mnogi laično opredeljeni ljudje, slavijo advent oziroma adventni čas. Obredi in razmišljanja sodelujočih so namenjeni pričakovanju Jezusovega prihoda oziroma njegovega rojstva. Obdobje adventa se je začelo četrto nedeljo pred Božičem, kar zlasti verni ljudje dobro vedo. To pomeni v

nedeljo med 27. novembrom in 3. decembrom.

Toda slovenska politika tudi v času, ki naj bi bil usmerjen v dobroto in strpnosti med ljudmi, ne miruje. Za spore in po-

namen takšnih namer je razveljaviti učinke odločbe ustavnega sodišča, s katero je to pred tremi leti odločilo, da mora država javne programe v zasebnih osnovnih šolah fi-



lemike so poskrbele oziroma jih spodbudile koalicija in levo usmerjene stranke, ki so nenadoma in očitno iz predvolilnih potreb in namenov začele postopek za spremembo 57. člena slovenske ustave. Ta določa, da je izobraževanje v Sloveniji svobodno, da je osnovnošolsko izobraževanje v Sloveniji obvezno in se financira iz javnih sredstev. Po zamisli predlagateljev sprememb bi omenjeni člen ustave spremenili, tako da bi mu dodali določilo, da bo sredstva za delovanje zasebnih šol določal zakon. S tem bi bil obstoj takih šol dejansko odvisen od razumevanja in morebitne dobre volje vsakokratne vladajoče koalicije. Prefinjen

nancirati v enakem obsegu kot v javnih šolah, to je 100-odstotno.

Postopku, ki bi vodil k omenjeni spremembi ustave oziroma njenega 57. člena, nasprotujejo predsednik države Borut Pahor, skupina znanih pravnikov, organizacije in društva civilne družbe ter znani in vplivni posamezniki. Pozvali so predsednika vlade Mira Cerarja, sicer tudi ustavnega pravnika, naj ustavi oziroma prekine "neustavno in moralno zavržno spreminjanje ustave". Vendar tega vsaj doslej ni storil in je raje prezrl svojo nekdano obljubo, da bo vlada spoštovala in uresničila razsodbo ustavnega sodišča o enakopravnosti in enakem fi-

nanciranju javnega in zasebnega osnovnega šolstva v Sloveniji.

Komisija za pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci je opozorila, da ravnanje parlamentarne večine glede financiranja zasebnih osnovnih šol hoče obiti oziroma porušiti odločitev ustavnega sodišča o njihovi enakopravnosti z javnimi šolami. Ta poskus je povsem nesprejemljiv in vreden obžalovanja, ker odseva politično in pravno nekulturo dela slovenske politične elite. Komisija nadalje ugotavlja, da je takšno ravnanje izjemno skrb vzbujajoče, ker pomeni neposreden napad na same temelje parlamentarne in ustavne demokracije. V Sloveniji obiskuje zasebne osnovne šole, ki izvajajo obvezen javni program pouka, samo 0,7 % osnovnošolskih otrok, več kot 98 % otrok pa obiskuje državne osnovne šole. Trditve, da zasebno šolstvo z javnoveljavnim programom ogroža državno, so neresnične in izraz nasprotovanja pluralnemu in demokratičnemu šolstvu. V Sloveniji bi kvečjemu morali ustanoviti nove zasebne šole, tudi tiste poklicne. Izjavo Komisije za pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci o poskusih spreminjanja ustave, kar zadeva financiranje zasebnih osnovnih šol in njihovo enakopravnost z javnimi šolami oziroma javnim šolstvom, so na novinarski konferenci predstavili in utemeljili predsednik Komisije, ljubljanski nadškof metropolit msgr. Stanislav Zore, član Komisije in strokovni direktor Zavoda Anton Martin Slomšek iz Maribora, dr. Ivan Štuhec, in dr. Tadej Strehovec, tajnik Komisije za pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci.

Je še veliko drugih ocen, kritik in obžalovanj manipuliranja z ustavo in zasebnimi osnovnimi šolami. Marjan Peneš je

v slovenskem katoliškem tedniku Družina zapisal, "da v zgodbi o financiranju zasebnih osnovnih šol gre za nikoli končan ideološki boj". Boris Štefanec pa je v komentarju, objavljenem v istem časniku, menil, "da zelena luč za spremembo šolskega člena slovenske ustave prižiga zeleno luč politični samovolji. Vendar toliko kritičnih odzivov že zlepa ni sprožila nobena poteza vladajoče oblastne arogance". Poziv za ustavitev postopka spreminjanja ustave, namenjen državnemu zboru, je poslal tudi Svet katoliških laikov Slovenije. Ta združuje 35 katoliških laičnih organizacij, ki opozarjajo, "da gre v postopkih, s katerimi hočejo spremeniti ustavo, za grobo kršitev bistva ustavne demokracije, prav tako pa v njih zmaguje argument moči in ne argument prava, kar bi moralo biti temelj pravne države. V Rimu se je na razmere v do-

movini odzvala skupina tamkajšnjih slovenskih študentov. V protestni izjavi sporočajo, da nasprotujejo politiki, ki je uperjena predvsem proti katoliškim šolam, nasprotujejo pa tudi kulturnemu boju slovenske vlade proti katoliški Cerkvi in slovenskim kristjanom. Takšni pristopi so v posmeh pravni državi in demokratičnim standardom in pomenijo vračanje v totalitarni sistem vladanja.

Pa še novica za razvedrilo pred bližnjimi božičnimi in novoletnimi prazniki. Župan mestne občine Nova Gorica, Matej Arčon, je sporočil, da bo na procelju zgradbe Perla med prazniki zaživel animirana voščilnica, največja v Sloveniji. Prikazovali jo bodo vsak predpraznični dan, med 17. in 24. uro. Radost in veselje naj bi pomagala spodbuditi zlasti na silvestrovo, ko se bo voščilnica spremenila v ognjemet.

Marijan Drobež

Kratke

V SNG Nova Gorica peta premiera v letošnji sezoni

V četrtek, 7. decembra 2017, ob 20. uri bo na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica peta premiera v sezoni 2017/2018. Delo Galeb (bolj poznano kot Utva) Antona Pavloviča Čehova bo domači igralski ansambel odigral v novem prevodu Boruta Kraševca in režiji italijanskega mednarodno uveljavljenega režiserja Paola Magellija.

Igra je s subtilno izpisanimi dožvetji ljubezni in ljubosumja, osvetljevanjem banalnosti slavnih in malodušja neuspešnih, upodabljanja generacijskih konfliktov in občutka brezperspektivnosti izzivalna in večno aktualna, a zavezujoče nas navdihuje kot klasično besedilo, v jedru katerega je vprašanje o smislu umetnosti.

V predstavi igrajo Ana Facchini, Urška Taufer, Gorazd Jakomini, Helena Peršuh, Arna Hadžialjevič, Blaž Valič, Matija Rupel in gostje Nejc Cijan Garlatti, Brane Grubar in Matjaž Tribušon. Nastopajo tudi: Ivanka Mazurkijević in Damir Martinović Mrle / Peter Harl ter Taylor da Vinci (pes).

Povprečna starost moških v Sloveniji je 41,2 leta

Povprečna starost moških v Sloveniji je 41,2 leta, najpogostejše moško ime pa je Franc, navaja državni statistični urad. Bruto plača moških je v povprečju za 102 evra višja od bruto plače žensk. Moških je več kot žensk le v treh članicah EU, in sicer v Luksemburgu, na Malti in na Švedskem.

V lanskem letu se je rodilo 10.366 dečkov, največ novorojenčkov pa je dobilo ime Luka, Filip, Jakob, Nik in Žan. Dečki, rojeni lani, so lahko pričakovali, da bodo živeli malenkost manj kot 78 let. Tisti, ki so se rodili leto prej, so lahko pričakovali 58,5 leta zdravega življenja. Skoraj vsi fantje so lani postali dijaki. Največ se jih je vpisalo v srednje tehniške in druge strokovne programe. Skoraj polovica starih 20 do 24 let je izobraževanje nadaljevalo na terciarni stopnji, med njimi vsak tretji na področju tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva. Vendar pa je na terciarni stopnji študentov manj kot študentk. Diplomsko prve bolonjske stopnje so fantje statistično dosegli stari približno 24 let. Diplomiralo je 12.557 študentov, kar je 41 odstotkov vseh z diplomami. Medtem ko imajo mlajši moški nižjo izobrazbo kot mlajše ženske, pa za starejše moške velja ravno obratno.

Moški je ob prvi zaposlitvi star 24,6 leta.

Moški so bili lani ob prvi zaposlitvi povprečno stari 24,6 leta, od staršev so se odselili pri starosti 29,2 leta, prvič so se poročili stari 31,9 leta, ob rojstvu prvega otroka pa so šli 32,2 leta. Delovno aktivnih je bilo lani 446.863 moških. Največ jih je opravljalo poklic voznika težkih tovornjakov in vlačilcev, komercialnega zastopnika za prodajo, delavca za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, skladiščnika in uradnika za nabavo in prodajo. Po začasnem podatku so moški lani zaslužili povprečno 1732 evrov bruto na mesec ali povprečno 102 evra več kot ženske.

Starostno so se povprečno upokojili pri 61,5 leta. Njihova starostna pokojnina je bila decembra lani povprečno 746 evrov.

Tri četrtina moških v starosti 65 let ali več je bilo poročenih, medtem ko je bila skoraj polovica oz. 44 odstotkov žensk v tej starosti vdov. Med oskrbovanci v domovih za starejše je moških približno tretjina. 31 moških je bilo lani starih 100 let ali več. Moški, ki so umrli leta 2015, so bili povprečno stari 73 let.

Na prvem mestu v EU pri kulturi, na drugem pri skrbi za otroke. Vsaj ene od kulturnih prireditev, izvedenih v živo, se je v Sloveniji v letu 2015 udeležilo več kot četrtina moških, kar je bil med moškimi v članicah EU najvišji odstotek.

Pri skrbi za otroke so moški v Sloveniji takoj za Švedi. Pri vsakodnevnih gospodinskih opravilih in kuhanju pa so se uvrstili v zadnjo tretjino. Pri obiskovanju športnih dogodkov so na desetem mestu, pri oceni svojega zdravja pa na 19. Slovenija je po številu samomorov med moškimi na šestem mestu v EU.

Mednarodni dan moških, 19. november, obeležujejo v več kot 70 državah sveta. Pozornost ob mednarodnem dnevu namenjajo zdravju moških in pomenu dobrih odnosov med spoloma.

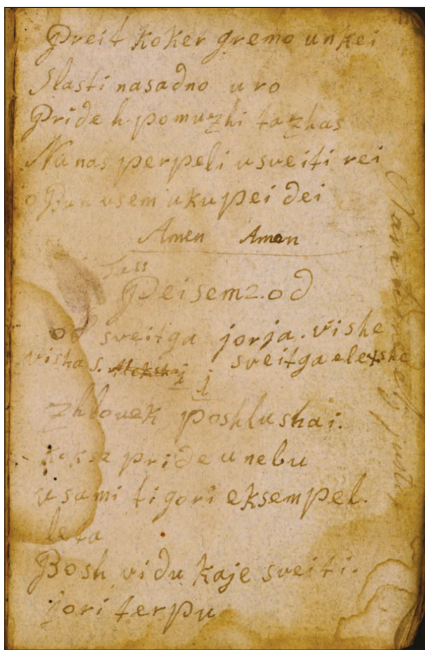
Dokazi o visoki vaški kulturi

Stomaška pesmarica

O slovenstvu in kulturi po vipavskih vaseh veliko pove številno naročnikov na mohorjevke. Leta 1892 je bila, denimo, v Stomažu vsaka druga hiša naročena na knjige Mohorjeve družbe. V vas Stomaž je prišlo 45 knjig, istočasno pa v mesto Ajdovščina 55. Največjo zaslugo je imel zavzeti župnik Alfonz Poljšak. Če pa pogledamo malce v zgodovino, ugotovimo, da je knjižna kultura pod Čavnom prav častitljiva. Izjemna dragocenost, o kateri se še ni veliko pisalo, je *Stomaška pesmarica*. Gre za poznobaročni rokopis, zveščič, ki je nastal v drugi polovici 18. stoletja. Rokopis hrani družina Klemenčič, ki ga je leta 1965 predala nacionalni knjižnici NUK v proučitev in digitalizacijo. Poznobarčni rokopis vsebuje pesmi o priljubljenih ljudskih svetnikih: sv. Juriju, sv. Alešu, sv. Antonu Padovanskem, sv. Frančišku Ksaveriju, sv. Neži, sv. Petru in Pavlu. Med 43 pesmimi so tudi Marijine, pasijonske, praznične, poučne in mašne pesmi. *Peisem Sa novu leitu* v zadnjem delu je datirana z navedbo novega leta 1787. Na splet-

nem portalu *Neznani rokopi si slovenskega slovstva*, ki ga je na ZRC SAZU začel dr. Matija Ogrin, je ponatisnjena tudi *Stomaška pesmarica*. Ogrin ocenjuje, da so bile pesmi napisane pred letom 1780. "Očitna značilnost pesmarice je, da so v nji pesmi, ki jih uradne cerkvene pesmarice tistega časa nimajo. To so zlasti za priljubljene ljudske pobožnosti, kakor romanja, češčenje svetnikov in pasijonska pobožnost. Po tem, katerim svetnikom so pesmi namenjene, bi se dalo rekonstruirati, za katere bližnje cerkve je šlo", je za Novi glas povedal literarni zgodovinar in kritik Ogrin. Rokopis je nastal iz več ločenih snopičev. Gre za prepis starejšega gradiva, ki so ga dopolnjevali in preurejali postopoma. Na praznih listih na začetku in na koncu rokopisa je pripisano kazalo pesmi. Zapis kazala na prvih listih je komaj berljiv, na vrhu seznama stoji: 55. Peismi je noter. Zapisano torej v narečju, pejsmi, ne pa pesmi. V prvem delu rokopisa je 15 pesmi, v srednjem 17, med njimi več praz-

niških, v zadnjem delu pa je pesmi 11. Rokopis je bil v rabi, ko je bila večina prebivalstva nepismena. Le redki so znali brati in pisati. Obvezna šola se je začela uvajati šele leta 1774. *Stomaško pesmarico* so preprosti ljudje veliko uporabljali, zato je ohranjenost malce slabša. Ogrin jo opiše: "Rokopis je zelo poškodovan: listi



na začetku in koncu so skoraj uničeni od vlage, prvi trije večidel neberljivi. Platnice iz lepenke so prevlečene z rjavim usnjem, hrbet je raz-

trgan. Vidna je preprosta domača vezava, ki z debelejšo vrvjo povezuje tri dele rokopa: med prvi in tretji del, ki ju je napisala glavna, manj večja roka, je vшит drugi del, napisan z bolj izurjeno roko. Prvi in tretji del je glavna roka napisala verjetno kot en rokopis; drugi del je bil mednju verjetno vstavljen pozneje. Glede na ohranjenost številčen je pesmi prve roke je razbrati, da jih 14 manjka". Ker gre za pomemben rokopis tudi v širši okolici, je še toliko bolj nenavadno, da zanj ljudje ne vedo. Ogrin pravi, da bi ravno zato bilo dobro, če bi *Stomaško pesmarico* ponovno izdali. "Iz domoljubja in spoštovanja do te lepe starine bi lahko stopili skupaj in pripravili prepis v obliki nove knjige", predlaga Ogrin.

Prav v neposredni bližini je deloval Janez Svetokriški (1647-1714), slovit baročni književnik. Ali so pesmi začeli zapisovati tudi zato, ker so ljudje hodili poslušati njegove pridige, ne vemo. Je pa dejstvo, da prav Svetokriški in *Stomaška pesmarica* dokazujeta, da je slovenska kultura pod Čavnom v preteklosti bujno cvetela.

Tino Mamić

S 3. strani

“Z veseljem sem živela ...”

Videli ste, kakšen je položaj žensk, prizadevali ste si spremeniti način mišljenja in omogočiti tem ženskam ekonomsko neodvisnost.

Tako je.

Niste spreobračali staroselcev, pač pa ste živeli z njimi. Tega v Sloveniji marsikdo očitno ne razume ...

Ne, tega tukaj ne razumejo tako. Domači duhovniki nimajo misijonskega izkustva in verjetno ne spremljajo procesa misijonarjenja, ki je prineslo spremembo v pristopu in načinu evangelizacije. Ta je na vsaki celini in v vsaki kulturi drugačna, odvisna od domačih okoliščin. Kot je zapisal papež Pavel VI. v svoji encikliki 'Dialogue is the new way of being Church', dialog je nov način biti Cerkev. Če bi evropska – tudi slovenska – Cerkev izkoristila izkušnje misijonarjev in jim po vrnitvi dala svoje mesto, bi se od misijonarjev lahko tega naučila. Evangelizacija je namreč dvosmerna, učiti in se učiti!

Ravnokar je v Indiji izšla knjiga mojih misijonskih razmišljanj pod naslovom *A Missionary Speaks*. Prevajam jih tudi v slovenščino, da ponudim informacijo o procesu, skozi katerega sem kot misijonarka šla.

V Indiji ste tudi študirali književnost, začeli pisati in prejeli kar nekaj prestižnih literarnih nagrad. Pa ni videti, da bi vas v Sloveniji zaradi tega kaj dosti spoštovali ...

Mene to ne moti, ker sem že v Indiji dobila stotero povrnjeno. Je pa res, da je tukaj premalo spoštovanja do drugače mislečih in starejših.

Vedno ste iskreni do sebe in drugih. Tako ne skrivate svojih dvomov, pišete tudi o temnih obdobjih, ko vam je zmanjkalo vere, veselja, moči za delo.

Človek mora biti vedno iskren in sprejeti pomoč, ko jo potrebuje. Vsi smo med seboj povezani!

Včasih se zdi, kot da duhovniki v Sloveniji še vedno poznajo le šesto božjo zapoved – ne nečistuj ...

S tem se tukaj ne ukvarjam. Morda bi se morali vi, laiki. Sama pa imam zelo dobro izkustvo enakopravnega sodelovanja z duhovniki v Indiji.

Zelo pomembno je, da smo

ženske samozavestne, da se zavedamo svojega dostojanstva. To ste hoteli naučiti tudi svoje staroselke v Indiji.

Ja, kot sem že povedala, to je bila moja vizija, moja evangelizacija. Vsi smo božji otroci in vsi smo pred Bogom enaki. To moramo uresničiti še med ljudmi, da pride Božje kraljestvo.

Pišete tudi o tem, kako pomembno je, da ima redovna sestra moške prijatelje, saj je moški pogled na svet drugačen, in ravno zato je velikokrat le moški tisti, ki zna ženski prav svetovati, ji stati ob strani, nuditi podporo.

Ja, medsebojno se pri poslanstvu dopolnjujemo. Za to pa je potrebna velika osebna zrelost obeh, ženske in moškega.

Zelo mi je všeč, ker pišete tako iskreno tudi o tem, kako ste se zaljubili, pa tudi, kako ste bili sami komu všeč. Pretreslo me je, ko ste zapisali, da je bila vaša nedolžnost ranjena, ker so v samostanu v Ameriki bile nekatere sestre lezbijke in so tudi one pogledovale po vas ...

Življenje je vsepovsod, tudi v samostanu, realno in v procesu rasti. Pred ničimer si ne smemo zatiskati oči oziroma določene izkušnje skriti pod preprogo, kot pravijo Angleži.

Všeč mi je, kako iskreno ste zapisali, da ste (bili) lepa ženska, in tudi, kako vam je všeč, če vas spoštujejo in cenijo vaše delo. To je tako zelo daleč od naše privzgojene ali pa lažne skromnosti ... Skromnost bi morala biti v zavedanju, da nam je vse dano od Boga. Darove pa moramo razvijati sami.

Všeč mi je sveta Terezija iz Avile, ki je definirala ponižnost: biti ponižen pomeni biti to, kar v resnici si.

Posebni ste tudi v tem, da ste v Španiji svoje predstojnice zaprosili, ali se smete vrniti v Slovenijo. V Indiji namreč niste mogli ostati zaradi novih političnih odločitev glede tujih krščanskih misijonarjev ...

Iz Indije sem bila izgnana, in sicer diplomatsko. Vsako leto smo potrebovali novo vizo za delo in smo zanjo zaprosili. Ko sem pred nekaj leti zopet zaprosila za misijonsko vizo, so mi dali le turistično, s katero v

Indiji ne morem delati kot misijonarka. Rekli so mi: 'Nočemo, da delujete med revnimi staroselkami'. Prosila sem, naj mi te besede napišejo, a niso. Le v potni list je vtisnjena turistična viza, ki pa je že tudi propadla. Če bi hotela v Indijo, bi morala znova prositi zanjo. Ja, želela sem svojo starost preživeti v Sloveniji, kjer sem bolj doma kot v Španiji.

Čeprav ste vedno mislili, da boste do konca življenja ostali v Indiji, ste se vrnili v Slovenijo. Marsikom ni jasno, da imate svojo malo garsonjero in da prejemate pokojnino ... Očitno se večini to zdi skregano s predstavami, ki jih imajo o redovnicah ...

Nevednost očitno nima meja. V Indiji so me državni uslužbenci zasliševali, ali mi papež nakazuje mesečno plačo. Dejansko je vsaka sestra skupnosti prispevala za stroške življenja. Navadno je ta znesek vzela vsak mesec iz svojega projekta dela za staroselce, v katerega ga je ob pripravi vključila. Glede pokojnine pa, ko je dr. Grmič postal mariborski škof, mu je pri oblasti uspelo urediti socialno zavarovanje za vse: duhovnike, redovnice, redovnike in misijonarje, misijonarko, tudi zame. Slovenska Cerkev je plačevala zame kot za ostale misijonarje najnižjo premijo, tako da zdaj prejemam minimalno pokojnino. Če ne bi imela te pokojnine, kako pa naj bi preživela? Šaj denarja, ki so ga ljudje prispevali za staroselke, nisem nalagala na svoj bančni račun za stara leta, ampak sem ga posredovala njim. Garsonjero pa mi je kupila moja mama. Slovenski Cerkvi in Bogu sem hvaležna za to pomoč, da lahko zdaj z dostojanstvom preživim.

Draga sestra Marija, hvala vam za vaše odgovore. Tako vesela sem, da vas poznam. Že ko sem pred 20 leti brala vaše članke v Misijonskih obzorjih, sem začutila, da ste nekaj posebnega. Prevzela pa me je tudi vaša podoba. Niste bili navadna redovnica. Imeli ste kodre do ramen, nosili ste pisane sarije in uhane, bili ste nasmejani in samozavestni. Iz vašega pisanja sem razbrala, da ste izjemno inteligentni, široko razgledani, čuteči, odprti, svobodoljubni in da razmišljate zelo izven tradicionalnih okvirov.

Špela draga, hvala tudi tebi za vse. Bila si pogumna, da si tudi v imenu drugih postavljala zadnja vprašanja. Vesela sem, da si odprta in se lahko o vsem pogovoriva. Vse dobro!

V Špetru predstavitev nove knjige beneških pravljic

Domače pravce iz Nediških dolin

Sredi novembra so v Špietru, ob prisotnosti učencev prvih štirih razredov dvojzične šole Pavla Petriciga, predstavili novo zbirko beneških pravljic, z naslovom *Domače pravlice* - *Domače pravce*. Izdajo je podprla Dežela Furlanija Julijska krajina, avtorica osemnajstih zgodbic je Ada Tomasetig, za živahne, privlačne ilustracije pa je poskrbel Moreno Tomasetig, čigar risbe so dale življenju tudi DVD-ju, ki je priložen knjigi.

Ada Tomasetig je v svojem domačem narečju, takem, kot ga govorijo prebivalci vasi Sarženta, posredovala tri nize pravljic, bajeslovnega, pravljice o živalih ter ljudske in verske pravljice. V knjižno slovenščino jih je prepisal slovenist Janoš Ježovnik, ki pa je besedilu pustil nekaj domačih izrazov in značilni beneški prizvok. Za grafično ureditev je poskrbel Tuuli Nevasalmi. Na predstavitvi je malčkom v imenu izdajatelja, Zadruga Most, spregovoril Enzo Gosgnach,

predsednik zadruga, Bepo Qualizza pa je navdušenim in razigranim učencem, ki so zbirko prejeli v dar, zaželel obilo užitka in zabave ob branju. Poudaril je, da so zgodbe, ki pripovedujejo o mito-

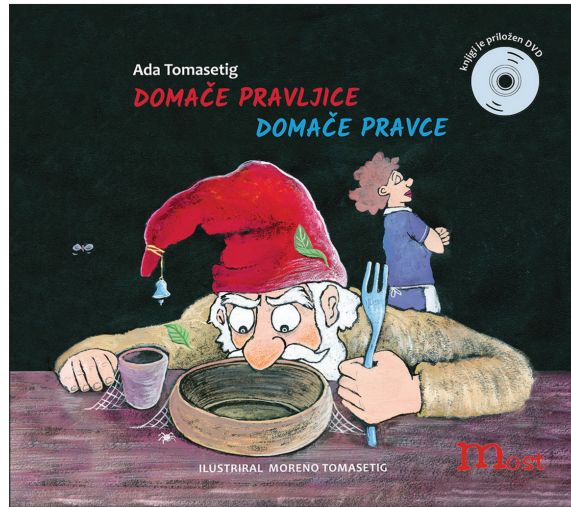
jeslovna bitja tega prelepega, slojevrstnega sveta na obrobju slovenskega jezikovnega prostora. Pohvala gre med drugim še studiu Malalinea iz Vidma, ki je poskrbel za režijo, animacijo in montažo odličnega DVD-ja. Na njem sta risanki *Kraljič* in *Lesica* an nje parjatelj. Risanki sta na ogled tako v beneškem narečju, bere jih avtorica sama, Ada Tomasetig, ki se žal iz osebnih razlogov ni mogla udeležiti predstavitve, ter v knjižni slovenščini, in sicer z glasom Marca Manina.

Radovednim otrokom je ob koncu srečanja Moreno

Tomasetig, skupaj s predstavniki studia Malalinea razložil in v živo prikazal, kako iz risb nastane risanka.

Zbirko beneških pravljic bodo v kratkem predstavili še v Kanalski dolini in v Posočju.

Suzi Pertot



logiji in vsakdanjem življenju ter o preteklosti Nediških dolin, tudi danes še vedno lepe in privlačne. Knjiga je dejansko lepo berljiva, taka, da jo tudi starejši bralec težko da iz rok. Tudi ilustracije so polne življenja in barv ter nazorno prikazujejo prebivalce in ba-

Z 12. strani

852 let župnije ...

Za vso to dejavnostjo pa je stal in jo močno podpiral takratni bovški župnik in prvi predsednik društva Stanko Sivce", ki se je dekanu Viljemu Čušinu toplo zahvalil, "ker zadnjih petnajst let društvo vodi in posameznike v njem združuje s takšno ljubeznijo ter vztrajnostjo ..."

Slovesnost, ki so se je udeležili člani društva ARS in številni ljubitelji te dejavnosti, je povezovala Cecilija Avenik, ki je povedala, da je izhodišče praznovanja listina, bula papeža Celestina III., izdana

dne 24. novembra 1192. V njej tedanji papež med drugimi omenja tudi župnijo Bovec s svojimi podružnicami. To pomeni, da je bil Bovec že v tistem času versko in upravno središče, ki je že imelo okoliške vasi. Ta vedenja so pred 25 leti spodbudila tedanjega bovškega župnika Stanka Sivca, da je s skupino nazorsko različnih ljudi ustanovil Odbor za praznovanje 800-letnice župnije Bovec. Zastavil si je zelo širok program dejavnosti, ki je potekal skozi vse leto. Začelo se je z dobro obiskano tiskovno

konferenco, veliko je bilo glasbenih nastopov, v cerkvi Device Marije je bila prvič odprta umetnostnozgodovinska razstava Sledovi bovške preteklosti, osrednje praznovanje pa je bilo 11. julija 1992. Slovesno mašo je vodil tedanji ljubljanski nadškof Šuštar s še štirimi drugimi škofi iz Slovenije, Italije in Avstrije. Civilnega dela proslave pred Kulturnim domom so se udeležili skoraj vsi predstavniki tedanjih slovenskih političnih strank, predsednik Demosa Jože Pučnik, predsednik DZ Lojze Peterle in Ciril Zlobec, član predsedstva RS. Takšne javno izpostavljene, skupno prisotne dobrohotnosti predstavnikov slovenske politične pestrosti, žal, ni bilo več zaslediti.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (179)

Anksioznost in stres - naturopatska pomoč (9)

Bachove esence pa okrepijo človeka, njegovo notranjost, in to na zelo nežen in učinkovit način, po plasteh, od zdaj pa vse tja do otroštva, do prve blokade. Telo samo kliče po Bachovih esencah, ko jih pozabimo vzeti, pomeni, da jih ne potrebujemo več. Bachove cvetne esence delujejo ponoči v spanju, zato jih vedno vzamemo

pred spanjem, kamemo jih neposredno pod jezik, potem ko smo si že umili zobe. Pri odpravljanju težav s fobijami celostna naturopatska obravnava vsekakor ne bi bila tako učinkovita brez Bachovih cvetnih esenc. Obstaja tudi fobija pred neuspehom. Koliko otrok se boji slabih ocen v šoli, slabega spričevala. Starši morajo takšnemu otroku pomagati, predvsem z Bachovimi cvetnimi esencami. Še pogostejše pa se zgodi, da so mame oz. starši tisti, ki od otroka preveč zahtevajo, in so celo panični ter osramočeni, če ima otrok slabo oceno v šoli. Taki starši merijo ljubezen do svojega otroka po zunanem dejavniku – šolski oceni, spričevalu, taki starši radi tudi razglašajo in kažejo vsem prijateljem in znancem spričevalo otrok ali pa jih obežajo na Facebook. Taki starši

težko pogledajo svojemu otroku v oči in težko uživajo z njim v žgečkanju, brezdodelju, fantaziranju, v skakanju po blatnih lužah. Otrokova sreča je brezskrbnost v otroštvu, seveda je trud potreben, a do določene mere.

Ko presežemo prag dobrega razuma, nastopi fobično stanje.

Spodnji stavki lepo ponazarjajo linijo, ki se prevesi iz zdravega stanja v nezdravo stanje.

- Pravica brez ljubezni je strogost.
- Vera brez ljubezni je fanatizem.
- Moč brez ljubezni je nasilje.
- Dolžnost brez ljubezni je pedantnost.
- Urejenost brez ljubezni je nezadovoljstvo.



Laodzi (kitajski filozof) Večkrat se spomnim stavkov Edwarda Bacha, izumitelja Bachovih cvetnih esenc, ki pravi: "Zdravje je odvisno od harmonije duše in telesa".

"Zdravje je naše bogastvo, naša pravica. Je popolna usklajenost duše, uma in telesa; ni težko dosegljiv cilj, ampak nekaj preprostega in naravnega, kar pa so mnogi izmed nas zanemarili".

/konec

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. decembra, ob 13. uri



Ranjena, pozabljena, odpisana, a trdoživa

Karnija

Zima, ki se ne more odločiti, kaj bi, morda samo pozna jesen. Vrhovi gora so pobeljeni, a še visoko nad tisoč metri je kopno in skoraj pomladno toplo. Tu pa tam taščica še išče hrane v grmovju. Nekje pod Zoncolanom sva, še kar dobro vzdrževana asfaltna cesta se iz lične vasi Lauco dviguje proti planinam in smučiščem. Mimo grede srečujemo vasi, nekaj razpršenih domačij pravzaprav, z imeni, ki pričajo, da smo v osrčju Furlanije. Visoko v planinah sva, okoli 1500 metrov nad morjem, na travnatih grebenih, pa čeprav nosi kraj ime Val, Val di Lauco, kar menda pomeni dolino.

Z možem sva stavila, da na tej višini v pozni jeseni ni več nikogar. A ni tako. Ropot motork, kopačev in traktorjev že od daleč naznanja, da so ljudje zaposleni s pravilnom lesa in z deli pri hišah. Živahno je, iz dimnikov se kadi. Razumeva, da gorjanci tu vztrajajo in živijo skozi vse leto. Na 1200 m nadmorske višine, navzlic ozki, večkrat zaledeneli, strmi in ovinkasti cesti, ki se vije navkreber in je že ob kopnem dolga in naporna. Morda nekateri izmed njih vsak dan hodijo na delo v dolino, v Tolmeč ali še dlje proti Vidmu. Toplo je, na obzorju se bohoti Zoncolan, prekrit s snegom. Modro nebo, ki sem ga pogrešala doma, kjer se zaradi sušnega obdobja v zraku nabirajo prašni delci in je svet turobno meglen, me vodi naprej. Tu lahko globoko dihaš. Svoboda neskončnih prostranosti. Daleč od vsega, tudi od tega, kar mi meščani imenujemo udobno življenje. Pa na dnu srca nisem prepričana, da tako tudi je.

Že zapušča vas in greva naprej v rumeni objem suhih trav in neskončnih pašnikov, ki so za te ljudi edini vir dohodkov. Poleg gozdov. Za ovinkom zagledava temno, zgrbljeno postavo. Starejša ženska, sključena sedi ob robu ceste. Utrujenost ji teži na razbrazdanem obrazu. Ko bi rekla, da jih ima okoli sto, bi se ne lagala. Telo je starost že popolnoma skrotovičila. Prsti na rokah pripovedujejo o delu in mrazu. Oči zrejo nekam v prazno, zaznati je nekaj, kar je podobno solzi. Morda je tam, ne da bi spolzela, že dolga leta. Na drugi strani cestišča je samokolnica, polna drv, in na asfaltu leži ročna žaga. Ko plaho pozdravim, odzvanja samo tišina. Ne vem, kaj bi, rada bi jo vprašala, ali potrebuje pomoč, ponudila bi se, da ji samokolnico odpeljeva do domačega dvorišča. A zdi se, da naju sploh ne vidi. Zazrta je v življenje, ki počasi odteka. In bojim se, da bi zarezala rano v njen ponos. Ljudje z gora, ljudje, ki počasi preraščajo v skalovje. Ko se po nekaj urah vračava z Zoncolana, samokolnice ni več. Ženice tudi ne. Zmogla je. Tu, na tej višini si ne moreš privoščiti, da bi klonil. Karnijci živijo do zadnjega.

Karnija. Ranjena, pozabljena, odpisana. Trdoživa do skrajnosti. Tako kot tile ljudje. Dežela skupih pobočij na stičišču štirih kultur. Dežela trdega dela in molčečih samotarjev. Ko se voziš mimo Karnije in Kanalske doline, težko dojameš, da so ti kraji lepi. Prijatelj Jurij pravi, da rovt ne mara. Zame ni tako. Jaz ne maram mesta, prometa, veleblagovnic in vse te črede, ki se zli-

va v trgovine zaradi neke nove ameriške mode. Black friday, črni petek. Norenje potrošništva in svet, ki nikoli ni bil moj svet. Veliko raje imam črede, ki se pasejo na teh strminah in tiho pritrkavajo tišini in neskončnosti. Jaz razumem samo ta svet. Ljubim ga. In nevsiljivo kradem lepoto iz samotnega skalovja. Veliko je je. To, liko, da ti napolni srce in pljuča in pričara celo nasmeh. Karnija v tej svoji žalostni bitki za preživetje. Lepa kot večnost. Moje gore so tu. V tej samoti. Ko ne bi bila tu, bi bila morda nekje na Himalaji. Ampak ne zdaj, ko se tudi tam na čisto drugačen način dogaja saga potrošništva. Morda nekoč, ko je osemstotake še prevevala samota. A nisem rojena za to, preveč me je strah, preveč nerodna sem in kolena komaj shajajo s strmino. Zato so moje gore tu, v Karniji. In Kanalski dolini.

Vem za ljudi, ki zahajajo v Cortino, v velika smučarska središča, na božične tržnice. Ko pravijo, da ljubijo gore, se mi zdi, da so njihove besede kletvica. Kot je kletvica trditve, da je vasi Sauris, Zahre v nemškem narečju, pravo srce Karnije. Sauris je samo zelo lepa umetelna stvaritev. Vse je tako urejeno, kot bi bilo novo, kot bi tam nihče nikoli ne živel. Živ muzej, namenjen turistom, ki verjamejo, da tu proizvajajo znamenite delikate, ne da bi redili ene same svinje. In povrhu prodajajo znamenite marmelade, ne da bi kjerkoli raslo eno samo sadno drevo. Surovine iz Kitajske za slepe turiste. In za vse tiste, ki mislijo, da so gore božične tržnice, lepo okrašene ulice, drage, intimne restavracije, krznjeni plašči. Cortina, Sauris. Ali pa naš Bled, kjer je turistov več kot v Benetkah, zrak pa slabši kot v mestnem sre-



disču. In vsi se pehajo okoli tistih sicer nebeško lepih nekaj kvadratnih metrov vode. Z refleksi v rokah. To niso gore, ki jih nosim v srcu. In zaboli me, ko prijateljčin sin pripoveduje, da bodo sošolci silvestrovali v Karniji in se pri tem zaničljivo smeje. Gore, tiste, ki jih jaz nosim v srcu, ne dišijo po omamnih začimbah in po svečah, ampak po kravjelih, sveže pokošeni travi, premočeni zemlji ter snegu, ki se tali in napaja mahovje. Gore so pogledi, ki se srečujejo na strminah, ki jemljejo dih, in nasmehi, skoraj nemi, v pozdrav. Gore so žulji in znoj, ki se lepi na obleko. Blatni gozdarji in razbolela kolena, ki jih

je treba na večer namazati s smrekovim mazilom. Gore so umazane, razbrazdane roke, pogled, ki zre nekam proti obzorju. Vrhovi v daljavi, kot sanje, ki nas vodijo nekam skozi življenje. In dih, ki zastaja, utrujenost, pot, zmaga in končno cilj. Rezina kruha s sirom med travami in skalami. Ko že diši po snegu. Na vrhu. Karnijce imam rada. Zaradi trdoživosti, predvsem. In ker vztrajajo, tam na strminah. V rovtah, bi rekel moj prijatelj, a je zaničevalno za kraj, ki ponazarja nebesa. Kolikokrat sva z

možem rinila v največjo strmino, po kolovozih, ki jim najboljši terenec ne bi bil kos. In sva bila prepričana, da se tam ne da živeti. Pa sva nešteto krat srečala ljudi, ki so tam živeli. Karnijce. V kamnitih hišah, s krpico obdelane zemlje, z razbrazdanim obrazom in koščenim, zgrbljenim telesom. Ves svet se pritožuje zaradi debelosti. V Karniji sem srečala zelo malo debelih ljudi. Morda nobena. Trgovine so predaleč. Kljub vsemu Karnijci vztrajajo. Ostajajo. In celo do konca. Malo je takih, ki jih na koncu prepričajo, da gredo v dom za ostarele. Ljudje iz gora umirajo doma in garajo do konca. Poznala sem

celo devetdesetletnika, ki je najbolj ledene zimske mesece sicer preživel v domu, poleti pa se je vračal v naročje Dunje. In kdor pozna dolino Dunje, ve, kako je tam življenje samotno in neizprosno. A vendar... Karnijci vedo, da v gorah ne boš nikoli obogatel. Ni kot v nižini ali v Brdih, kjer se kmetje bahajo z dragimi avtomobili in vino za smešno visoke cene prodajajo v Ameriko, na Kitajsko. Medtem ko njihove vinograde obdeluje poceni delovna sila iz tujine. V Karniji tega ni. Garaš sam, do zadnjega. In veš, da nikoli ne boš obogatel. Vsaj z denarjem.

Vendar je Karnija bogata. Kolikokrat sem se spraševala, kako lahko ljudje, ki so stari devetdeset in čez, vztrajajo v tej samoti. Kaj jim daje moč, da sami skrbijo za hišo, si čez zimo nabirajo drva in garajo od jutra do večera. Čemu. Odgovor je med nebom in obzorjem. Dovolj je, da človek pogleda okoli sebe. Ta pogled na vrhove. Te gore, ki se jih skozi celo življenje ne moreš nagledati. Vsaj meni se to dogaja. Teh pogledov mi ni nikoli dovolj. In kot bi ponavljala mantro, si potihoma šepetam... kako so lepe... Zaradi teh vrhov, večnih, neskončnih, mogočnih, Karnijci ostajajo. Ti pogledi, ob katerih umolkneš in stopaš skozi veličino minljivosti, so največje bogastvo. Bogastvo, ki ga ne moreš kupiti tam dol v zamegljeni dolini. Celu na črni petek, ko se črede potrošnikov tepejo pred veleblagovnicami, ga ne najdeš nikjer med policami.

Suzi Pertot

Kako je z žensko odbojko pri nas?

Morda bomo izvedeli kaj več v januarju

Ciklično se na teh stolpcih sprašujemo, kako je z žensko odbojko pri nas. Fantje Sloge Tabor igrajo na pragu profesionalizma, Olympia se z mladimi silami temu nivoju zadnja leta redno približuje, pri dekletih pa je bistveno drugače. Prvič po res dolgih desetletjih smo brez predstavnik v C ligi, ki je najvišje deželno tekmovanje. Nekoč smo imeli celo hkrati zastopnika v državni B2 ligi tako s Tržaškega kot z Goriškega ali vsaj enega. V tretjeligaški konkurenci pa po več šesterk, tudi v vrhu.

Letos sta naši edini članski vrsti Zalet in Mavrica v D ligi, prav pred desetimi dnevi je bil pri Briščkih derbi, v katerem so prevladale gostiteljice, potem ko so bile na prvi tekmi v Štandrežu boljše Goričanke. Sicer sta bila obračuna manifesta mladosti, življenjskosti, prihodnosti. Toda, kaj se je zgodilo, da smo prišli do te točke?

Del odgovora tiči v ugotovitvi, da – če ni ekip v odbojgarskih članskih prvenstvih – to pomeni, da se po določenem letu naša dekleta ne ukvarjajo s športom. Seve-

da, nekaj je atletinj, nekaj plavalk, nekaj košarkaric, nekaj telovadk, nekaj čirliker – toda neke kritične mase ni. Po drugi strani se – ob drugih dejavnostih in manjši zagnanosti za športno aktivnost – že mladinke, torej najstnice, odločajo, da športni pano-



gi, v tem primeru odbojki, ne mislijo posvečati več kot toliko časa in energij, tako da je kar nekaj mladih tudi v bolj rekreativnih prvenstvih, kot sta prva in druga divizija. Projekt Zalet obstaja že šest let in skuša s temi danostmi na Tržaškem sobivati čim bolj smotrno in uspešno. Ne gre za društvo, pač pa za gibanje, o katerem se dogovarjajo predsedniki sodelujočih društev (Bor, Breg, Kontovel, Sloga, Sokol) in odbojgarska komisija pri Združenju slovenskih športnih društev v Ita-

liji, ki jo vodi Daniela Ciochi. V bistvu doživlja njegova članska ekipa popolno generacijsko prenovu, vse starejše domače igralke so se umaknile, zdaj so na potezi dvajsetletnice (ali še mlajše) ob podpori nekaterih do pet let starejših soigralk. Na klop se je vrnil priljubljeni trener Edi Bosich, ki je imel s prejšnjo generacijo Zaleta lepe rezultate. Čas bo pokazal, kaj bo zmogel novi rod, dejstvo pa je, da je dokaj ozka osnova, iz katere lahko trenerji in športni delavci črpajo.

Na Goriškem je po propadu Go-volleyja in nekaterih poskusih pri posameznih društvi- zaživel dvojezično društvo Mavrica/Arco-baleno, okoli katerega si je zavihala rokave pešiča zanesenjakov. Letos so angažirali poklicnega trenerja Zorana Jerončiča iz Kanala, starega znanca naše odbojgarske srenje. Na razpolago ima zelo mlado zasedbo, v kateri je večina ita-

lijanskih goriških igralk, italijanščina je tudi pogovorni jezik v telovadnici. Dekleta – pač po meri trenerja – ogromno trenirajo, tako da bomo videli, kam bo ta izdatni vložek privedel. Ob koncu prvega dela tekmovanja Zalet vodi na lestvici skupine A, v kateri je Mavrica peta med šestimi moštv. Toda zares bo šlo šele z januarjem, ko bo jasno, ali Tržačanke smejo upati v boj za napredovanje in ali so Goričanke lahko ob pričakovanem napredku presenečenje prvenstva.

HC

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe



- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše

Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556

Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com

www.silicanum.com

V Trstu je razstavljal Majda Pertotti Njene slike izražajo vedrino

Vedno je razveseljivo, ko kak naš rojak razstavlja svoje slike v samem centru Trsta. V galeriji Rettori Tribbio, ki je ena izmed najbolj uveljavljenih in aktivnih v Trstu, je od 18. novembra do 1. decembra svoja zadnja dela razstavljal Majda Pertotti. Slikarka ustvarja že vrsto let, saj riše in slika od svojega dvajsetega leta dalje. Likovna umetnost ji je bila vedno blizu, zelo so ji prijale barve in vsi njeni odtenki v naravi. Prelomnico je doživela leta 2009, ko je obiskovala slikarski tečaj, ki ga prireja mojster Livio Možina. Možinov Atelje je postala prava slikarska šola, v kateri se učijo najrazličnejše osebe, različnih starosti, od mladine do zrelih oseb, ki jim je slikarska umetnost všeč in želijo izpopolnjevati svoje znanje. Tako je tudi Majda Pertotti, ki je slikarka samoukinja, marsikaj koristnega spoznala o slikanju, še posebno glede perspektive, barvnih odtenkov in senc. Poglobila in izpopolnila je svoje slikanje. Majda slika s posebnimi oljnimi barvami na platno, v njenih umetninah so zelo poudarjene barve, ki so izredno svetle in vlivajo optimistično razpoloženje. Njene slike so izredno natančno izdelane, polne deta-

jlov, za vsako stvaritev (čeprav jih slika tudi več istočasno) uporablja mnogo časa, tudi do dva meseca ali celo več.

Majda Pertotti je Kontovelka (očeta so domačini poznali kot Čuna), ki izredno ljubi svojo zemljo in svoje okolje, bodisi Kras kot morje pod njim. Čeprav

je npr. sodelovala na skupinski razstavi v dvorani Zadržne kraške banke na Opčinah za božične praznike). Ima poseben stil, ki ga težko definiramo oziroma ukalupimo v kakšno

v Repnu. Zelo rada sodeluje pri najrazličnejših prireditvah, ki jih organizirajo na Krasu (leta 2013



je razstavljal že na mnogih skupinskih razstavah, je svojo prvo samostojno razstavo priredila v domači vasi na Kontovelu leta 2012, naslednjega leta je samostojno razstavljal ob proslavah, ki so jih priredili ob 600-letnici prve omembe vasi Prosek, lani je junija razstavljal v Kraški hiši

posebno kategorijo: njene slike so seveda figurativne, a s primesjo osebnega doživljanja tega, kar želi izraziti. Zadnja razstava v galeriji Rettori Tribbio pa je bila še bolj posebna, saj se je umetnica posvetila pravljicnim in bajeslovnim škratom. Svojčas je na izletu po Tirolskem kupila nekaj



lepo obrtniško izdelanih škratkov, ki so jo tako navdihnili, da jih je naslikala in postavila kot protagoniste svojih slik. Tako pravljica bitja dopolnjujejo kotičke narave in okolja, ki ga želi umetnica prikazati. Prav to daje posebnost njenim slikam: da je tudi nekaj pravljicega, otroškega, ki nas spominja in osredotoča na ekologijo in naravo. Vse skupaj pa je izraženo zelo prijetno in vlija vedrino. Razstava z naslovom *V začaranem gozdu - zgodbe o škratih* (*"Nel bosco incantato" - storie di gnomi*) je žela izredno dober uspeh, saj si jo je ogledalo veliko ljudi in vsi so se pohvalno izrazili bodisi o umetnici kot o njenem ustvarjanju in izbiri motivov. Upamo, da bomo lahko kaj kmalu zasledili še kakšno razstavo umetnice, ki je naše gore list ...

Mitja Petaros

S 1.strani

Vsako leto ...

Slovar bo odslej prosto dostopen za vse uporabnike portala Fran. Večavtorski eSSKJ, tj. novi Slovar slovenskega knjižnega jezika, je z letošnjim letom bogatejši za 521 slovarskih sestavkov vseh besednih vrst. Ti obravnavajo naše besede tako vsestransko kot še noben slovar doslej. Posamezna beseda je prikazana kot črkovna in glasovna celota s svojimi pomeni in podpomeni, okolji rabe, družljivostjo z drugimi besedami, v svojih tipičnih skladenjskih vzorcih, kot del stalnih besednih zvez in frazemov in v strokovni rabi, kot jo odražajo besedila, namenjena širšemu krogu uporabnikov. Vsebinska razlika med SSKJ in novim eSSKJ ni samo v tem, da novi temelji na sodobnem jezikovnem gradivu, na sodobnih jezikoslovnih teorijah, metodah in prijemih, temveč tudi v popolnoma novih vsebinah, kot so npr. vse tonemsko in jakostno naglašene oblike, normativna opozorila, etimološke razlage, zvočni posnetki iztočnic in njihovih stranskih oblik ter prevodi v slovenski znakovni jezik. Večavtorski slovarski del ePravopisa prinaša približno 600 novih sestavkov predvsem lastnoimen-skega in z lastnimi imeni povezanega občnega besedja, ki ga v slovar vključujejo vzporedno s prenovno pravopisnih pravil in v skladu z novimi predlogi pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU. V tem naboru je najti še nekodificirano leksiko, v zadnjem času prev-

zeta imena, pravopisne zanimivosti, ki so rezultat dejavnosti sodelavcev v jezikovni svetovalnici Inštituta za slovenski jezik, različna domišljajska, religijska in mitološka imena z najbližjimi tvorjenkami in občna poimenovanja, ki so enakovredna ali kako drugače zamenljiva z lastnimi imeni.

Slovar pojasnjuje, kako pisati nagrade, sklanjati in izgovarjati imena kot Goncourt ter zakaj sta v slovenščini samostalnika karitas in vodja dveh spolov. Vse pravopisne novosti so podrobno pojasnjene v spremljevalnem besedilu Pravopisne kategorije ePravopisa, ki je tudi dostopna na portalu Fran. Sprotni slovar slovenskega jezika avtorja Domna Krvine ima z letošnjim prirastkom 552 sestavkov, ki uslovarjajo predvsem najmlajše besedje, mestoma pa tudi starejše zamolčano. Izmed letošnjih novosti velja omeniti hashtag in njegov domači sinonim ključnik, ki se že kar uveljavlja. Sodobni način življenja nam je prinesel tudi besedi množicanje in množičenje, ki ju prav tako vsebuje letošnji prirastek tega slovarja.

Kot 32. slovar se je Franu letos pridružil Novi etimološki slovar slovenskega jezika avtorice Metke Furlan, ki obsega 147 poglobljenih etimoloških sestavkov predvsem našega narečnega besedja, a tudi mnogih splošno-slovenskih, npr. dleto.

Posodobljena različica je označena 5.0.

GORIŠKI DECEMBER 2017

Nedelja, 31. decembra
Veliko Silvestrovanje na prostem
Glasba, kioski, ognjemet
Travnik

Do nedelje,
10. januarja
Andrejev sejem
Pokušnja vin
Hiša Krainer
Raštel 43

Do 7. januarja
Drsališče na Travniku

Vsaki konec tedna
Predstave animacije
na ulicah starega
mestnega jedra
Nakupi z nagradami
"Zberi račune"

Petek, 29. 12.
Rock History Show
Travnik

Božična tržnica
Travnik
od 14. do 24. decembra

Petek, 15. 12.
Silent Way
Glasba in predstave.
Po 22.30 uri
"Tihi disko"
v centru mesta

